

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Lobivia chrysochete Werd. var. *subtilis* Rausch var. nov.

Foto: W. Rausch

59ste JAARGANG
NO. 3
MAART 1980

Lobivia chrysochete Werd. var. subtilis Rausch var. nov.

W. RAUSCH

Simplex, plane-globosa, ad 5 cm alta et 8 cm diametens, laete-viridis, radicibus horizontalibus; costis ad 25, spiraliter tortis, in gibberes 15 mm longos divisis; areolis ovalibus, 5-6 mm longis, albo-tomentosis; aculeis ad 30, marginalibus et centralibus difficulter distinguendis, ad 40 mm longis, inflexis et hamatis, tenuibus et flexibilibus, rubiginosis, postea cornus colore. Floribus 40 mm longis et 30 mm diametentibus; ovario viridi et receptaculo olivaceo, squamis acutis fusco-roseis et pilis nigris ad fuscis tecto; phyllis perigonii exterioribus anguste-lanceolatis, purpureis, medio-viridi-striatis; phyllis perigonii interioribus spathulatis, tenui-acuminatis, aurantiaco-rubris, intus aurantiacis; hymene et fauce viridulo-alba, filamentis albis, exterioribus flavis, stylo et stigmatibus (8) viridulo-albis. Fructu seminibusque Lobiviae chrysochete Werd. modo, omnibus partibus minoribus.

Patria: Argentina, Salta, Santa Ana, 3.300 m alt.

Typus: Rausch 691, depositus in Herbario Collectionis Plantarum Succulentarum Municipali Turicensi, Helvetia.

Alleenstaand, vlak-kogelvormig, tot 5 cm hoog en 8 cm ø, fris groen met vlakgroeiende wortels, tot 25 ribben, gedraaid in 15 mm lange knobfels opgedeeld, areolen ovaal, 5-6 lang, witviltig, tot 30 doorns, randoorns en middendoorns moeilijk te onderscheiden, tot 40 mm lang, krom en gehaakt, dun en buigzaam, roodbruin en later hoornkleurig. Bloem 40 mm lang en 30 mm ø, vruchtbeginsel groen en bloembuis olijfgroen met bruin-roze, spitse schubben en zwarte tot bruine haren, buitenste bloembladen smal lancetvormig, purper met groene middenstreep, binnenste bloembladen spatelvormig met fijne spits, oranje-rood en van binnen oranje, hymen en keel groenachtig-wit, meeldraden wit, de buitenste geel, stijl en stempellobben (8) groenachtig-wit. Vrucht en zaad zoals van *Lobivia chrysochete* Werd., alleen alles kleiner. Vaderland: Argentinië, Salta, Santa Ana op 3.300 m hoogte. Typeplant Rausch 691, gedeponeerd in de Stedelijke Succulentverzameling te Zürich, Zwitserland.

Enzianweg 35, A 1224 Wenen, Oostenrijk.

Vertaling: J. Defesche/Th. Neutelings.

Bolivia, de wieg van de subtribus Notocactinae (I)

FRED BRANDT

In Bolivia, ten noorden van de geweldige bergketen van de Cordillera Real, ligt het gebied van de oerstam van de subtribus (onderfamilie) *Notocactinae*. Daar, in het gebied van de bronrivieren van de Rio Beni vinden we vandaag nog de oervorm, als welke het geslacht *Parodia* gezien moet worden met het subgenus (ondergeslacht) "*Obtextosperma*" als oertype van de subtribus.

Deze vaststelling is niet zo maar een hypothese, neen, het is een feit, dat door passend plantenmateriaal te bewijzen is.

Reeds in Bolivia heeft de vroegere scheiding van de subtribus in de geslachten *Parodia* en *Notocactus* plaats gevonden en wel op de noordelijke flanken

van de Cordillera Real, ten noorden van Comarapa. Want vanuit Comarapa kan men de weg van het geslacht Parodia naar het zuiden ook nu nog goed volgen, waar deze tot ver in het zuiden van Argentinië doorloopt.

De oerstam van de Notocactussen echter zocht zich een weg van het gebergte ten noorden van Comarapa, terwijl zij aan de andere kant van de Cordillera Real de bergrug naar het oosten volgde en zo via Santa Cruz verder doordrong naar de Mato Grosso. Vanuit de Mato Grosso moet dan een tak nog verder naar het oosten getrokken zijn, terwijl een ander deel van het geslacht Notocactus wel het stroomgebied van de Rio Paraguay naar het zuiden volgde om vervolgens wortel te schieten in het mondingsgebied van de Rio Parana. Vanaf de kust van de Atlantische Oceaan volgde dan zeker de verdere uitbreiding van deze Notocactus in noordelijke en zuidelijke richting. Naar het zuiden toe drongen zij diep door in de Argentijnse pampa, omdat ze daar geen natuurlijke grenzen ontmoetten.

Nog vandaag de dag wijzen de Notocactussen in hun ontwikkelingskenmerken duidelijk terug naar het oertype van de subtribus, het reeds genoemde ondergeslacht "Obtextosperma". Dit oertype uit het brongebied van de Rio Beni, het ondergeslacht "Obtextosperma" van de Parodia's, wordt gekenmerkt door de rechte bedoorning en de bijzonder opvallende roze, holle vruchten alsmede door de grove knobbeltjes op de zaadhuid, waaraan soms nog de resten van de zaadmantel vastzitten. Deze zelfde ontwikkelingskenmerken kan men ook nu nog constateren bij de Notocactussen, hetgeen duidelijk verwijst naar hun vroegere herkomst. Tegelijkertijd echter geven zij aan, dat de Notocactussen rechtstreeks afstammen van het ondergeslacht "Obtextosperma" van de Parodia's bij de Rio Beni.

Later kan dan in Argentinië de aansluiting bij het geslacht Pyrrhocactus plaats gevonden hebben.

De zogenaamde "**Brasil-Parodia's**" licht ik uit het geslacht Notocactus, want het is meer dan twijfelachtig dat deze iets met de Notocactussen gemeen hebben. Daarvoor immers zouden zij in eerste instantie van de Notocactussen moeten afstammen, hetgeen echter twijfelachtig is, want al hun ontwikkelingskenmerken zijn op het geslacht Parodia gericht. Hiervoor zou een motivering gegeven moeten worden, die evenwel buiten het kader van deze studie zou vallen. Ik houd mij evenwel het recht voor om in een volgende studie mijn mening over de "Brasil-Parodia's" uit de doeken te doen en deze ook te motiveren.

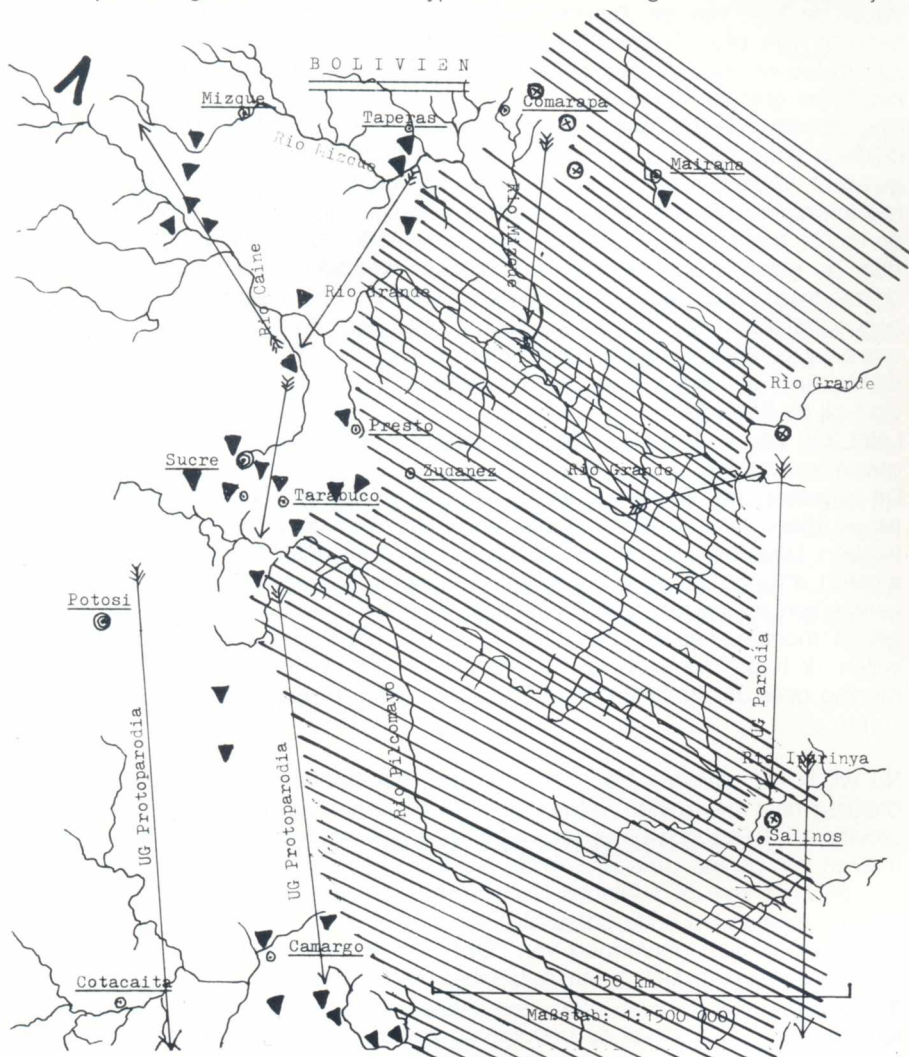
Nu wil ik mij uitvoerig bezig houden met het geslacht Parodia en diens uitbreiding naar het zuiden. Uitgaande van het ravijn van de Rio Consata en de provincie La Paz in Bolivia tot verder oostelijk daarvan naar de talloze bronrivieren van de Rio Cotacajas in de provincie Ayopaya bij Cochabamba, vinden we de wieg van de subtribus Notocactinae en van het geslacht Parodia met het oertype van het ondergeslacht "Obtextosperma".

Uit dit areaal van oervormen van "**Obtextosperma**" zijn tot op heden 8 verschillende soorten behouden gebleven, die allemaal de karakteristieken van "Obtextosperma" kunnen laten zien. Deze karakteristiek bestaat uit de uitgesproken rechte en stekende bedoorning zowel als uit de lange, holle vruchten, die zaden bevatten met stevige knobbeltjes die soms bedekt kunnen zijn met stukjes van de zaadmantel.

Vanuit het westen van Bolivia, komend van de andere kant van de provincie La Paz, strekt de Cordillera Real zich ver naar het oosten uit, waar hij van Cochabamba uit nog verder naar het oosten loopt. Daar in het oosten, in het

gebied om Comarapa, vormt deze cordillera nog 'slechts' passen van 2500 meter hoogte. Dit zijn evenwel hoogten, die het geslacht *Parodia* gemakkelijk overschrijden kon. Aan dit gegeven moet het ook wel toegeschreven worden, dat er in het gebied van Comarapa/Taperas *Parodia*'s gevonden worden, die als rechtstreekse afstammelingen van het ondergeslacht *Obtextosperma* beschouwd kunnen worden. Men kan deze als de oertypen van de twee ondergeslachten, *Protoparodia* en *Parodia*, beschouwen.

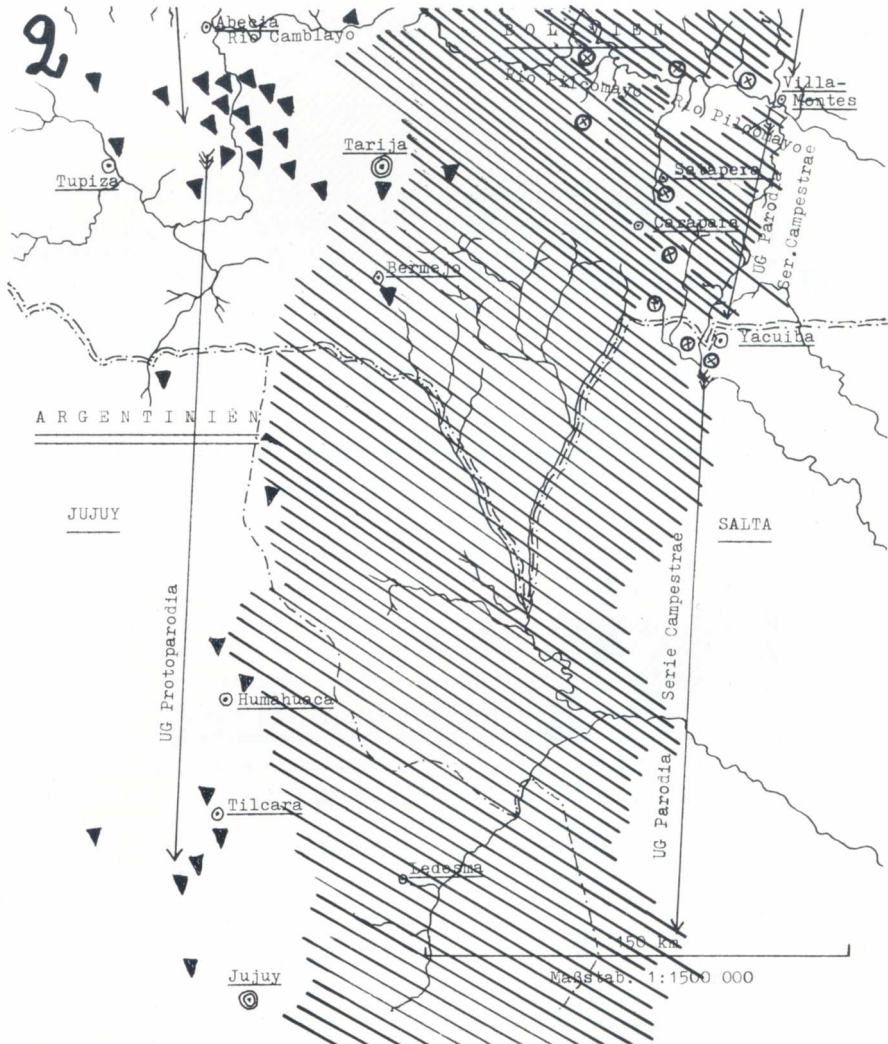
Hierbij vormen de soorten van de *Parodia columnaris/legitima*-groep het oertype van het ondergeslacht *Protoparodia*, terwijl de soortgroep om *Parodia comarapana/neglecta* naar het oertype van het ondergeslacht *Parodia* wijst.

Nog vandaag de dag vertonen deze beide soortgroepen duidelijke, gemeenschappelijke kenmerken die weer in de richting van het oertype *Obtextosperma* gaan. Het enige kenmerk, dat al deze soorten gemeen hebben, is de rechte bedorning; de grote roze, holle vruchten daarentegen zijn bij deze soorten reeds verdwenen, omdat ze wel moesten wijken voor het ruwere klimaat.

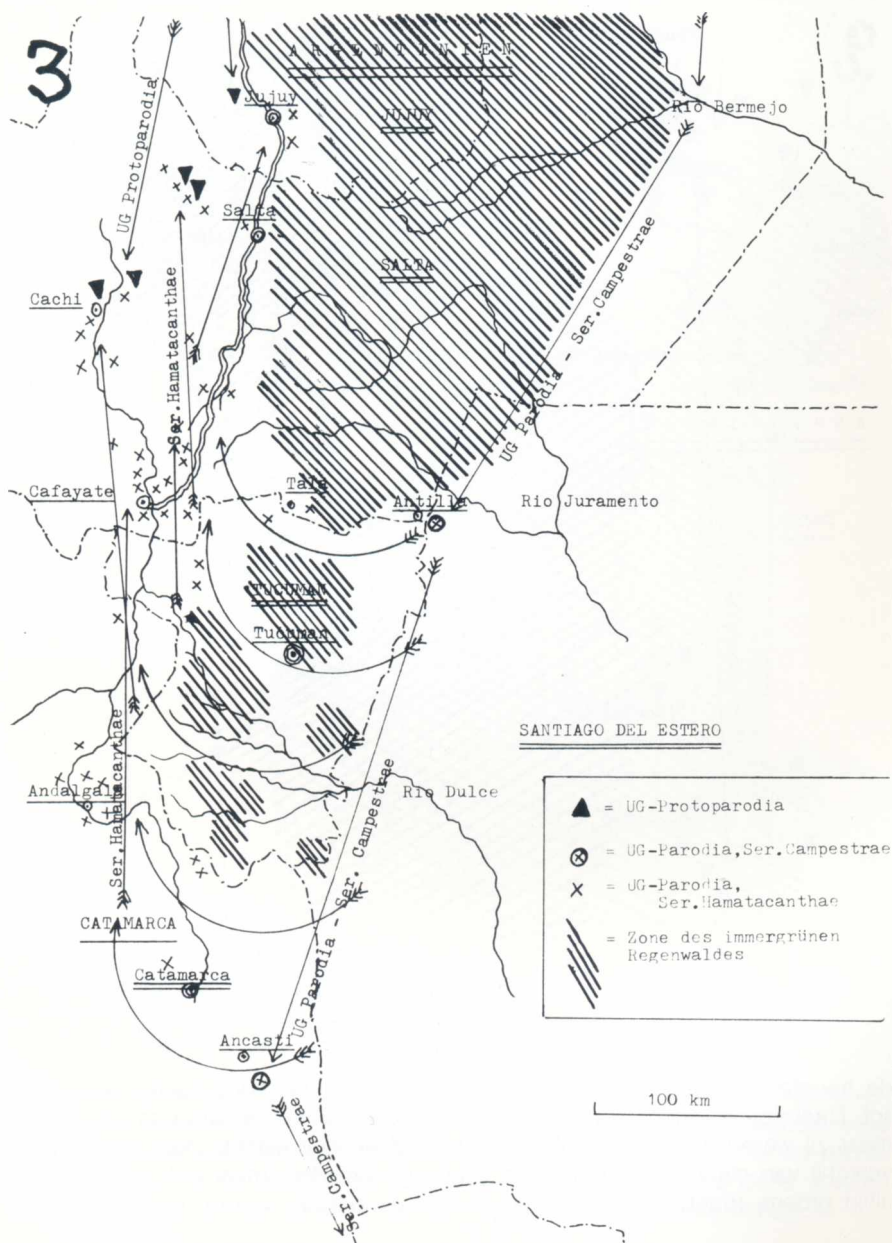
Van Taperas uit zijn de soorten van de *Parodia columnaris/legitima*-groep zuidwaarts verder getrokken en daarbij overschreden zij de Rio Mizque, staken dwars over het daarachter liggende hoogland van Campero en kwamen zo bij de bovenloop van de Rio Grande, op een hoogte van 2000-3000 meter boven zee.

De tweede soortgroep der Parodia's, die van het *comparapana/neglecta*-complex, daarentegen trok vanuit Comarapa eveneens in zuidelijke richting, maar volgde dan het stroomgebied van de Rio Mizque verder in zuid-oostelijke richting. Daardoor verzeilden ook deze Parodia's in het stroombekken van de Rio Grande, maar ver ten oosten van de Parodia's van de eerste groep, terwijl

de hoogte van deze streek nog slechts beneden de 1000 meter boven zee ligt. Daarmee hadden beide groepen weliswaar ieder de Rio Grande bereikt, maar zij waren nu ver van elkaar verwijderd en niet slechts door een hoogteverschil van circa 1000 meter van elkaar gescheiden, maar ook nog door het altijd groene regenwoud. Dit woud bedekt de bergen van de oostelijke cordil-

lera en het midden van het Rio Grande-bekken op een hoogte van 1000-2000 meter en heeft een breedte van circa 100 kilometer. Zo werden reeds hier aan de Rio Grande de beide takken van de Parodia's door deze onoverwinlijke barrière van het regenwoud en door het enorme hoogteverschil van elkaar gescheiden. En zo kon het niet anders of reeds hier aan de Rio Grande werd de ontwikkeling van deze twee takken van de Parodia's noodgedwongen in twee verschillende richtingen geleid. In de loop van vele duizenden jaren voerde deze scheiding tot twee verschillende en goed gescheiden ondergeslachten. De groep van de *comarapana/neglecta*-Parodia's trok na het bereiken van de

Rio Grande stroomafwaarts langs deze rivier verder naar het oosten. Daar verliet het droogtedal van de Rio Grande het gebergte, op de plaats, waar de oostelijke uitlopers van de Boliviaanse oost-cordillera zich als een heuvelrug langs de Chaco voortzetten, steeds onder de gordel van het eeuwig groene regenwoud blijvend. Deze droge heuvels van de oost-cordillera werden nu het pad, dat de *comarapana/neglecta*-groep zuidwaarts volgde op een hoogte van 600-800 meter boven de zeespiegel, dus onder de woudgrens blijvend.

Als levende, voor ons overgebleven getuige van deze uitbreidingsfase in zuidelijke richting langs de vlakte van de Chaco door het heuvelland van de cordillera, hebben wij *Parodia chaetocarpa* Ritt. Deze soort werd door Friedrich Ritter gevonden ver ten zuiden van de Rio Grande in de heuvels bij Salinos in de provincie Cordillera. Deze vondst bewijst echter onomstotelijk, dat de Parodia's op hun veroveringstocht naar het zuiden langs deze heuvels zijn gekomen.

Verder zuidelijk van deze vindplaats liggen de droogtedalen van de Rio Pilcomayo met zijn bijrivieren en daar heeft Ritter verdere Parodia's gevonden. Deze Parodia's uit het vertakte stroomgebied van de Rio Pilcomayo zijn nu samengevat in de "*formosa*"-groep en deze soorten vormen absoluut zeker de primaire vorm van het ondergeslacht Parodia, naast de reeds genoemde *Parodia chaetocarpa* Ritt.

Op hun lange reis vanaf de Rio Grande naar de ver verwijderde Rio Pilcomayo moesten deze Parodia's een grote afstand afleggen.

Im Samtfelde 57, D-4790 Paderborn, BRD

(wordt vervolgd)

Vertaling: J. Theunissen

Witte bloemen en andere bloemkleurafwijkingen in *Sempervivum* (huislook)

BEN J.M. ZONNEVELD

Sempervivumbloemen zijn bijna altijd geel of roze-rood. Van beide kleuren bestaan er allerlei variaties in de ongeveer 50 bekende soorten. *Sempervivum grandiflorum* en *S. zelebori* hebben wel de mooiste gele bloemen. Van de rood bloeiende is waarschijnlijk *S. arachnoideum* het mooiste als bloeiende plant. In tegenstelling tot vele andere vetplanten echter komen witte bloemen of andere kleurafwijkingen zeer zelden voor bij *Sempervivum* of *Jovibarba*. In dit stukje heb ik alle gegevens die ik kon vinden in de literatuur over dergelijke planten verzameld. Om te beginnen heeft M. Correvon in zijn boek, *Les Joubarbes*' (1927) het over een witbloeiende *S. arachnoideum*, die bij Zermatt was gevonden. Deze plant is hoogstwaarschijnlijk al snel in cultuur uitgestorven. Prof. Pontecorvo echter heeft er in 1965 opnieuw een gevonden en wel in Cogne (Gran Paradiso). Alle planten nu in cultuur als forma *album* stammen van deze plant af (in het midden van de foto). M. Correvon vermeldt ook nog een *S. grandiflorum* „*Albiflorum*“! De botanische tuin van de VU heeft een dergelijke plant, maar ik heb de bloemen nog niet gezien. In de alpenplantenkwekerij van T.J. Ploeger, De Bilt, mocht ik zaad van de daar uitgebloeide *S. arachnoideum* „*Album*“ verzamelen. Hiervan kweekte ik ongeveer 300 planten. De paar die tot nu toe gebloeid hebben waren ook wit. Bovendien zaten er wat hybriden tussen, zodat een tweede generatie misschien mooi witbloeiende cultivars kan opleveren. In *S. montanum* zijn nog het meest frequent kleurafwijkingen beschreven. In Hegi, Illust. Fl. Mittel-Eur, wordt er een beschreven als var. *pallidum* met witte of

geelwitte bloemen, in tegenstelling tot de normale paarsrode kleur. Deze is gevonden in Kitzbuhel, Stilfersjoch, Ritnershorn, Camogask en Scarltal. L. Praeger in, 'An Account of the Sempervivum Group' (1932), vermeldt een var. *braunii* als een geelwitte vorm van *S. montanum* var. *stiriacum*, maar zegt dat het hoogstens een forma is. Deze plant gaat in cultuur soms onder de naam *S. braunii*, maar het is de vraag of de plant en de naam elkaar dekken. In The Bull. Soc. Murithiene 37,158 (1911) wordt een plant van de Bistialp genoemd, die in tegenstelling tot de var. *pallidum* zijn gele kleur behoudt bij het drogen. Maar dit kan best aan de manier van drogen liggen. Opgemerkt dient te worden dat alle vermeldingen van kleurafwijkingen in het gebied voorkomen, waar ook de geelbloeiende *S. wulfeni* en *S. pittonii* gevonden worden en bijv. niet in de Pyreneeën. Het kan dus goed zijn dat sommige van deze vermeldingen in feite hybriden met deze planten zijn of zelfs zuivere *pittonii*-vormen.

Sempervivum arachnoidum van verschillende vindplaatsen, met in het midden *S. arachnoidum* "Album".
Foto van de schrijver

Tijdens mijn vakantie in Oostenrijk vond ik een kolonie van *S. montanum* var. *stiriacum* op de Goldeck bij Spittal. De bloemkleur bleek te variëren van bleek tot donkerpurper en sommige waren zelfs met voor een derde, gele petalen. Dit toont aan dat geheel gele *montanum* best mogelijk is. Een wit bloeiende vorm van de normaal geel bloeiende *Jovibarba heuffelii* wordt beschreven in de Bull. of the Alpine Garden Soc. 6,102 (1938) en wel van de berg Djalic-e-Lumes in Albanië. Ook een plant van *S. marmoreum* van Mnt. Vlassic heeft witte bloemblaadjes met alleen wat rood bij de basis en de top (Bull. Bot. Soc. Bulg. 7,125,1936). *S. versicolor* is een vreemde plant. Hij wordt alleen gevonden in Lovec en een paar aangrenzende dorpen, maar nergens in het wild. De bloemkleur is bleekgeel maar verandert later in bleek lila. Praeger neemt de suggestie over dat het een hybride is tussen de roodbloeiende *S. marmoreum* (kaal)

en de sterk behaarde *S. zelebori* die geel bloeit. Dit nu lijkt mij niet zo waarschijnlijk, omdat alle kruisingen, die ik heb met *S. zelebori*, min of meer behaard zijn. Ik denk dat het een kleurafwijking van *S. marmoreum* is of een kruising met de kale, geelbloeiende *S. armenum*, die nog onbekend was voor Praeger. *S. albidum* is door Schnitspahn en Lehman beschreven naar een exemplaar van de botanische tuin van Heidelberg (Flora 38,5 1855), als met wittige bloemen. Praeger suggereert dat het een kruising *tectorum* x *wulfeni* is. Het lijkt mij echter waarschijnlijker dat het een bleek uitgevallen *tectorum* is. Dit vooral ook omdat er dit jaar een *tectorum* bij mij bloeide die ik had ontvangen van M.C. Smith (Bristol) als witbloeiend. Deze plant uit Zwitserland bleek inderdaad bijna witte bloemen te hebben. Deze indruk werd nog versterkt, doordat de bloemblaadjes sterk wit behaard waren. Als iemand nog verder informatie heeft over wit-bloeiende huisloken, zou ik dat graag vernemen.

Dit artikel is een bewerking van een eerder artikel in de Bull. of the Alpine Garden. Soc., sept. 1978, van dezelfde auteur.

Subfaculteit Biologie R.U. Leiden, Postbus 9516, RA Leiden

Het geslacht *Lophophora* (Slot)

H. RUINAARD en C.A.L. BERCHT

Na deze uitwijding over de achtergronden van onze kleine drugfabriekjes zullen we nu de verschillende vertegenwoordigers van dit kleine geslacht eens nader gaan bekijken. De oudste naam voor de huidige *Lophophora williamsii* is *Peyotl zacatensis* (= peyote uit Zacateco), gegeven door Hernandez in 1638. De eerste correcte wetenschappelijke naam is afkomstig van Lemaire (1845): *Echinocactus williamsii*. Na nog ondergedoken gezeten te hebben bij Ariocarpus, plaatste Lemaire hem in 1885 in het thans niet meer geldige geslacht *Anhalonium*. In 1894 plaatste Coulter de plant in het toenmalige monotypische geslacht *Lophophora*. *Lophophora* is een samentrekking van twee Griekse woorden en betekent "pluimdragend". Het geslacht wordt gekenmerkt door weekvlezige gedrukt bolronde planten zonder dorens, waarbij de bloemen vanuit de ingezonken schedel ontspruiten. Het zijn trouwe bloeiers die in de winter enigszins verschrompelen en zich in de grond terugtrekken. In het vroege voorjaar zullen zij zich, dankzij hun krachtige penwortel, bij de eerste watergift in korte tijd volzuigen en snel daarna verschijnen de eerste roze tot witte bloemen.

De onderzoekers Croizat en Anderson onderscheiden in de jaren rond 1960 na veel veldwerk op de groeiplaatsen drie soorten, namelijk *L. echinata*, *L. lutea* en *L. williamsii*, waarvan de eerste één variëteit en de laatste vijf variëteiten toebedeeld kregen. Het is dus, evenals het eraan verwante Mexicaanse geslacht *Turbinicarpus*, een klein geslacht. De drie soorten onderscheiden zich voornamelijk door de grootte en kleur van de bloem (*echinata*: Ø 25 mm, wit; *lutea*: Ø 30 mm, geelachtig wit; *williamsii*: Ø 20 mm, roze-wit tot roze-violet), de grootte en kleur van het lichaam (*echinata*: Ø 130 mm, zuiver groen tot blauwachtig groen; *lutea*: Ø onbekend, vaalgroen; *williamsii*: Ø 90 mm, blauwachtig grijsgroen) en door het aantal ribben en bulten. Door dit laatste kenmerk onderscheiden zich ook de soortvariëteiten van elkaar. Zo heeft *L. echinata* 5-6 zijdige bulten en de variëteit *diffusa* breedronde bulten. Dit is tevens het geval bij de *williamsii*-variëteiten *decipiens*, *pentagona*, *pluricostata* en *texana*. *L. williamsii* var. *caespitosa* onderscheidt zich van de soort door zijn sterk spruitende lichaam. Onze *L. echinata* var. *diffusa* is duidelijk groener

Fig. 7: *L. williamsii* var. *caespitosa*,
2-jarige zaailing, zijaanzicht

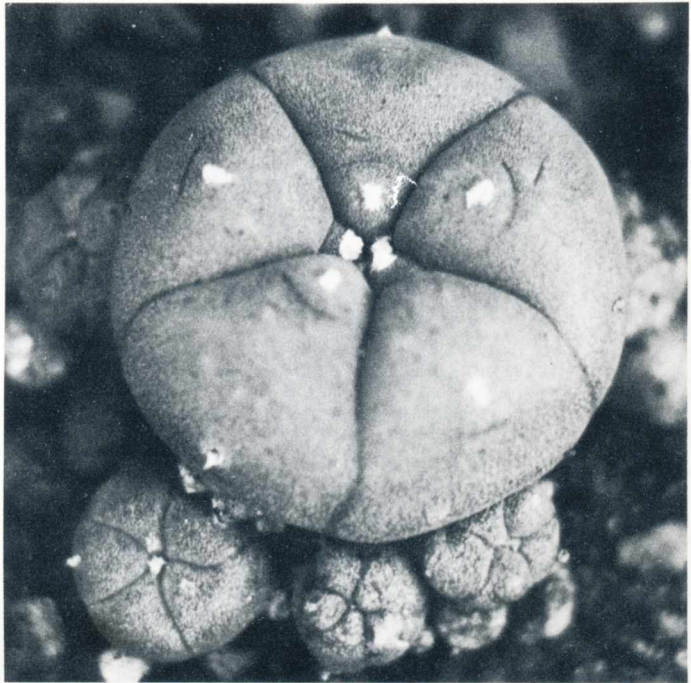

Fig. 8: *idem*, bovenaanzicht

Fig. 9: *L. echinata* var. *diffusa*,
2-jarige zaailing, zijaanzicht

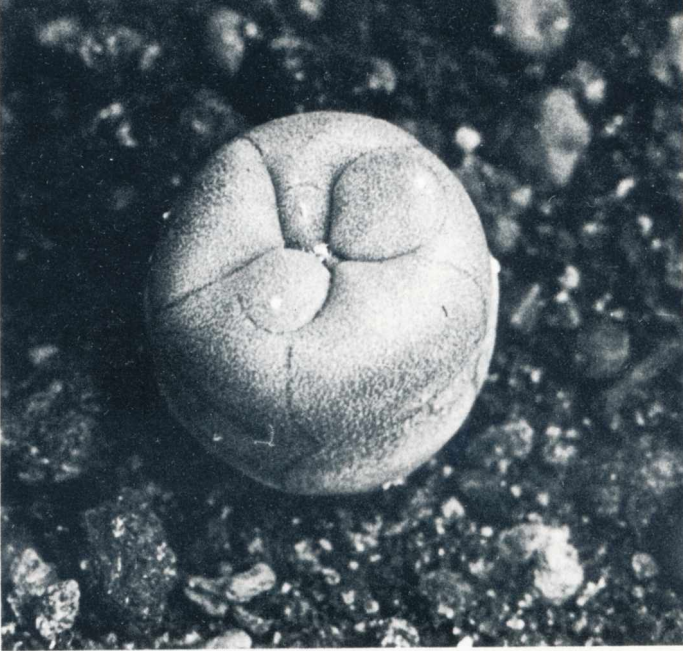

Fig. 10: idem, bovenaanzicht

Fig. 11: *L. williamsii*, 3-jarige plant

Foto's van de schrijver

en langgerechter dan *L. williamsii*, hetgeen op de afbeelding te zien is (afmetingen resp. Ø 15 mm, h 18 mm en Ø 20 mm, h 14 mm). De soortnamen *jourdania* (= *williamsii*), *ziegleri* of *ziegleriana* (= *lutea*) en *lewinii* (= *Epithelantha micromeris* var. *greggeri*) zijn volgens Backeberg?) ongel dig.

De soort *lutea* en vier van de vijf *williamsii*-variëteiten komt men zelden of nooit in verzamelingen of in aanbiedingen van kwekers tegen. Blijven dus eigenlijk alleen over *L. echinata* en zijn variëteit en *L. williamsii* met zijn sterk spruitende variëteit *caespitosa*. Deze beide *Lophophora*-soorten zijn vrij gemakkelijk uit zaad te kweken. Bij een temperatuur van circa 27°C kwam dit jaar 60% van het *L. echinata* var. *diffusa* zaad en 50% van het *L. williamsii* zaad, afkomstig van de firma De Herdt, op. Ook in voorgaande jaren werden bij lagere bodemtemperaturen opkomstpercentages van 50 tot 80% gehaald. In de eerste maanden na ontkieming zijn de zaailingen tamelijk gevoelig voor rotting (schimmels en te hoge vochtigheid) en kunnen vrij aanzienlijke verliezen optreden. Vroeg zaaien met bodemverwarming, verspenen na ca. 3 maanden en het gebruik van schimmelbestrijdingsmiddelen kunnen de verliezen onder de gevoelige zaailingen beperken en levert plantjes (Ø 5 à 10 mm) met een redelijke overwinteringskans op. Na een droge overwintering bij 5 tot 10 °C komen de zaailingen in het voorjaar weer snel aan de groei en zijn de verliezen gering. Wanneer de zaailingen eenmaal de eerste winter zijn doorgelopen blijken het vrij probleemloze, redelijk goed groeiende planten te zijn. Na hun tweede groeiseizoen hebben de planten een diameter van 15 à 20 mm bereikt. In hun derde levensjaar zijn de planten bij een diameter van circa 25 mm al bloeibaar. Zij bloeien met een of twee bloemen tegelijk gedurende een dag of drie en doen dit met regelmatige tussenpozen de gehele zomer door. Ze zijn zelffertil, maar het aantal zaden per bes is gering, meestal 3 tot 5 zaden. Volgens Backeberg verschijnen de rozerode vruchten in hetzelfde jaar als de bloem. Onze planten gaven echter de voorkeur aan het produceren van vruchten in het jaar na de bloei en nog voordat de nieuwe bloemen doorkwamen. De verzorging van de planten geeft geen speciale problemen. Zij groeien en bloeien goed in kleihoudende grond zoals bijvoorbeeld de bekende Lentse potgrond nr. 8. Dankzij hun zeer krachtige penwortel - er zit meestal meer onder de grond dan erboven - doorstaan ze de ergste mishandelingen zoals de zeer rijkelijke hoeveelheid water die zij 'szomers van ons ontvangen, evenals periodes van grote hitte en droogte. Wel is het uitkijken geboden voor rotting van de wortelhals (drooghouden met een laagje Argex-korrels). Men ziet de laatste tijd vaak geënte *L. williamsii*'s, maar dit is, ons inziens, zeker niet noodzakelijk voor deze goed groeiende en bloeiende planten. De enige wat grotere *L. williamsii* - Ø 30 mm - die wij totnogtoe verloren was trouwens een geënt exemplaar. Een volwassen *williamsii* is een zeer karakteristieke plant en zeer fraai; zonde om op te eten dus. Bovendien is de smaak, ondanks dat ze er misschien smakelijk uitzien, buitengewoon bitter. Laat ze dus maar liever groeien en bloeien, dan heeft u er veel meer en veel langer plezier van.

Literatuur:

1. V.A. Reko, *Magische Gifte*, Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart, 1938
2. J.L. McLaughlin, *Lloydia* 1973, **36**, 1
3. J.L. Diaz, *Ann. Rev. Pharmacol. Toxicol.* 1977, **17**, 647
4. A. Marriott en C.K. Rachlin, *Peyote*, Thomas Y. Crowell Co., New York, 1971
5. G.J. Kapadia en M.B.E. Fayez, *J. Pharm. Sci.* 1970, **59**, 1699
6. H. Wagner, *Rauschgift-Drogen*, Springer Verlag, Berlin, 1969
7. C. Backeberg, *Das Kakteenlexikon*, VEB Gustav Fischer Verlag, Jena, 1976

Bergmolen 10, 3481 AD Harmelen
Mauritshof 124, 3481 VN Harmelen

"Succulenta" is het verenigingsorgaan van de Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten "Succulenta".

DAGELIJKS BESTUUR:

Voorzitter wnd.: L. van Kampen, Koolmeeslaan 6, 2261 EW Leidschendam.

Vice voorzitter: Ir. G.E.M. Uil, Cuperstraat 3, 6681 AR Bommel.

Secretaris wnd.: Mevr. E. Verduin-de Bruyn, Koningsweg 2, 7361 TB Beekbergen. Tel.: 05766-1840.

Penningmeester: G.W. Leive, prof. F. Andreaelaan 93, 3741 EK Baarn, tel.: 02154-15645.

Postrek. 680596 t.n.v. Succulenta te Baarn resp. Bankrek. 55.32.38.981 bij Algemene Bank Nederland (ABN) t.n.v. Succulenta te Baarn. Voor België: rek. nr. 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodiens t.n.v. Succulenta Baarn.

2e Penningmeester: vacature.

Alg. Bestuurslid: J.H. Vostermans, Schoolweg 55, 5916 PK Venlo. tel.: 077-18627.

Alg. Bestuurslid: Mevr. J. Smit-Reesink, Pr. W. Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom, tel.: 08389-7551.

Het lidmaatschap kost voor leden in Nederland f 35,--, voor leden in België Bfrs. 530,-- en voor leden in het overige buitenland f 40,--. Inschrijfgeld voor nieuwe leden f 5,--, in België Bfrs. 75,--.

BELANGRIJKE ADRESSEN:

Ledenadministratie: P. Dekker, St. Pieterstraat 27, 4331 ET Middelburg, propaganda-folders, aanmeldingskaarten voor het lidmaatschap en nummers van de lopende jaargang.

Redacteur: J.H. Defesche, Kruislandseweg 20, 4724 SM Wouw, tel.: 01658-1692.

Wnd. redacteur: Th. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal, tel.: 01650-36081. Buiningfonds: Vacature.

Vraag en Aanbod en advertenties: Mevr. J. Smit-Reesink, Pr. W. Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom.

Bibliotheek: J. Magnin, Ooievaarstraat 13, 3291 XK Strijen, postgiro-1345616. Catalogus f 1,50.

Clichéfond: J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.

Diatheek: H.M.S. Mevissen, Dinantstraat 13, 4826 LH Breda, tel.: 076-875076.

Ruilen z. Huilen: H. Leusink, Griffweg 15, 6745 XD Ede, De Klomp-post, tel.: 08387-1794.

Succulentarium: W. Ruysch; aanmelden voor bezoek: de heer Ruysch, tel.: 08370-19123, toestel 327, of I.V.T. t.a.v. W. Ruysch, Mansholtlaan 15, 6708 PA Wageningen.

SLUITINGSDATA:

Kopij voor het mei nummer moet uiterlijk 1 april bij de redactie zijn.

Mededelingen voor het verenigingsnieuws uiterlijk 15 april bij het secretariaat.

Vraag en Aanbod en advertenties uiterlijk 15 april bij Mevr. Smit.

BEWAARBANDEN, HANDLEIDINGEN EN VERENIGINGSSPELDJES.

Bewaarbanden voor 12 nummers van Succulenta zijn verkrijgbaar à f 10,75; bij bestelling van 10 stuks en meer f 9,50 per stuk.

De "Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten" is verkrijgbaar à f 3,50 voor leden en f 4,50 voor niet-leden. Afdelingen betalen bij een bestelling van 10 stuks en meer f 2,50 per stuk.

Het nieuwe verenigingsspeldje, in broche-vorm of als steekspeld, kost f 4,--. Afdelingen betalen bij een bestelling van 20 stuks en meer f 3,50 per stuk.

Bestelling kan geschieden door storting of overschrijving van het betreffende bedrag op giro-rekening 3742400 van Succulenta, afd. Verkoop, Venlo, met vermelding van de bestelde artikelen.

**VERSLAG VERGADERING VAN HET DAGELIJKS BESTUUR VAN 19 JANUARI 1980
ten huize van mevrouw Smit, Bennekom.**

1. Het Discoboek is klaar, een jaar te laat.
Het zal officieel aan mevrouw Buining worden aangeboden.
2. Er zal een onderhoud met de drukker plaats vinden om eventuele vertragingen met betrekking tot de Duitse en Engelse uitgave te voorkomen.
3. De problemen rond het tijdschrift worden besproken. In het onderhoud met de drukker zullen ook deze ter sprake worden gebracht.
4. Het door de heer Leive opgemaakt concept Huishoudelijk reglement vereist aanvulling met betrekking tot de "instellingen".
5. De stand van zaken met betrekking tot de financiën vertoont enkele lichtpuntjes.
6. De handleiding welke aan de nieuwe leden wordt verstrekt is bijna uitverkocht. Aan de heer De Graaf wordt verzocht het op enkele punten bij te werken.
7. De heer Van Beek stelt zijn bibliotheek aan Succulenta ter beschikking. Eventuele opbrengst is voor het Buiningfonds.
8. Walter Haage is op 23 november j.l. 80 jaar geworden. Dit zal in het tijdschrift worden gememoreerd.
9. Er zal een contactweekend worden georganiseerd in het Grasheuvelcentrum, en wel van 12 tot 13 april. Aan de afdelingen wordt verzocht hieraan publiciteit te geven.

DRINGEND VERZOEK:

Wilt u bij al uw correspondentie een postzegel of een antwoordcoupon voor antwoord insluiten? In verband met de hoge portokosten is het niet langer verantwoord brieven te beantwoorden wanneer geen postzegel is bijgevoegd.
Voor een vlotte afhandeling gelieve u **STEEDS UW LIDMAATSCHAP-NUMMER TE VERMELDEN.**

RUILEN ZONDER HUILEN.

Laatste herinnering! U kunt zich nu nog opgeven tot 1 april. Zie voor verdere gegevens het nummer van januari.

De medewerkers van RzH.

**AGENDA VOOR DE ALGEMENE JAARVERGADERING.
te houden op zaterdag, 31 mei a.s. in "De Reehorst" te Ede.**

1. Opening.
2. Notulen van de Algemene Vergadering van 28 april 1979 (zie maandblad van juli 1979).
3. Mededelingen en ingekomen stukken.
4. Rekening en verantwoording van de penningmeester.
5. Verslag van de kascommissie.
6. Begroting 1980. Contributie 1981.
7. Benoeming kascommissie 1980.
8. Verslagen van de instellingen: maandblad; ledenadministratie; bibliotheek; diatheek; Succulentarium; Ruilen zonder Huilen; Clichéfonds; Buiningfonds.
9. Statuten.
10. Benoemingen van bestuursleden.
11. Plaats volgende vergadering.
12. Rondvraag en sluiting.

OPNIEUW GRASHEUVEL CONFERENTIE IN AMERSFOORT

Tijdens het week-end Za 12/Zo 13 april a.s., zal zoals in vroegere jaren gebruikelijk was, een Grasheuvel Conferentie worden gehouden in De Grasheuvel, de Genestetlaan 9, Amersfoort, tel.: 033-14274.

Het officiële programma zal om 16 uur beginnen en het geheel zal ditmaal onder leiding staan van de heer H. Rubingh.

Het ligt in de bedoeling voor het officiële begin 's morgens om 10 uur het Cantonspark in Baarn te bezoeken, daarna is er gelegenheid, voor eigen rekening, koffie te drinken in de Pekinguin. 's Middags vanaf 13.30 uur kan er kasbezoek plaatsvinden bij liefhebbers in Baarn en omgeving.

Het programma is als volgt:

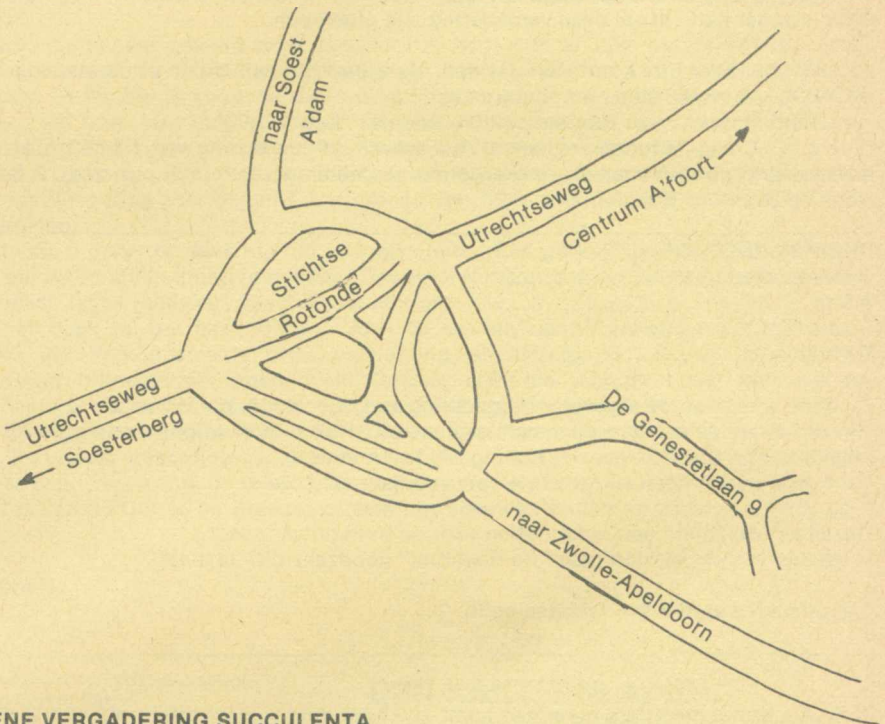
Zaterdagmiddag lezingen van: de heer Groen over Crassula's en de heer Mieras over Anacamperos.

Zaterdagavond lezing van: de heer Rubingh over zijn reis naar Mexico.

Zondagochtend lezingen van: de heer van Kampen over stikstof in de grond; de heer Bercht over succulenten op Curaçao en de heer Perenboom over verwarming en isolatie van de kas.

Zondagmiddag: forum waar vragen gesteld kunnen worden over allerlei onderwerpen.

De kosten bedragen f 35,- p.p. voor avondmaaltijd en overnachting, ontbijt en lunch. Lakens kunnen worden gehuurd voor f 4,-. Aanmelding bij de heer H. Krijnen, Prof. Struyckenlaan 14, 3741 EK Baarn, tel.: 02154-18724, die zich ook met de organisatie zal bezig houden gedurende de maand Maart als de heer Rubingh in Mexico zal vertoeven.

ALGEMENE VERGADERING SUCCULENTA zaterdag 31 mei te Ede.

Dit keer wordt de jaarlijkse algemene vergadering van Succulenta georganiseerd door de afdeling Arnhem. Hij zal worden gehouden op 31 mei te Ede. Natuurlijk hopen we velen van U te mogen verwelkomen. De algemene ledenvergadering staat uiteraard centraal op deze dag, maar daarnaast kunt U aan een excursie meedoen en nieuwe contacten met andere liefhebbers/-sters opbouwen.

Het programma ziet er als volgt uit:

10.00 uur: Ontvangst met koffie in "De Reehorst", Bennekomseweg 24, Ede.

"De Reehorst" ligt, dat is niet zo vreemd, aan de weg van Ede naar Bennekom op ongeveer 10 minuten lopen vanaf station Ede-Wageningen. Op dit station is iemand aanwezig, die de treinreizigers de weg zal wijzen. Voor hen die slecht ter been zijn wordt voor vervoer gezorgd. Vermeld dit even op de inschrijfstrook.

Er is voldoende parkeerruimte. Treinreizigers krijgen 20% reductie op hun kaartje.

10.30 uur: Excursies. Men kan zijn/haar voorkeur opgeven voor één van de volgende uitstapjes:

1. Bezoek aan het Succulentarium te Wageningen. Dit hoeft zeker geen verdere aanbeveling.
2. Bezoek aan de uitgebreide Kalanchoëverzameling in één van de kassen van de landbouwhogeschool te Wageningen.
3. Bezoek aan een privé-verzameling van een van de leden van de afdeling Arnhem.

Wij zullen op grond van de voorkeur een zo eerlijk mogelijke indeling proberen te maken. In alle drie gevallen geldt namelijk een beperkt aantal deelnemers. Bij deze excursies rekenen wij op de medewerking van hen, die met de auto komen.

13.00 uur: Lunch in "De Reehorst". De kosten hiervan bedragen f 14,50 en komen voor eigen rekening (voor betaling zie onderstaande inschrijfstrook).

14.00 uur: Algemene ledenvergadering.

Om ongeveer half vijf zal deze vergadering zijn afgelopen.

Als u 31 mei naar Ede komt - en dat doet U natuurlijk - wilt U dan onderstaande inschrijfstrook vóór 1 mei invullen en opsturen aan:

H. Koningsveld, Verl. Emmastraat 34, Andelst. Giro: 674971.

Wilt U, als U aan de lunch deelneemt, het verschuldigde bedrag van f 14,50 vóór 1 mei op bovenstaand gironummer overmaken onder vermelding van 'lunch alg. verg.'? Gaarne tot ziens op 31 mei in Ede.

INSCHRIJFSTROOK

Ondergetekende

Adres

Plaats

Tel.:

zal deelnemen aan de algemene vergadering van Succulenta op 31 mei a.s.

Hij/zij zal wel/niet* aan de lunch deelnemen. Het verschuldigde bedrag wordt overgemaakt op giro 674971 t.n.v. H. Koningsveld te Andelst.

Voor de excursie heeft hij/zij als eerste voorkeur

als tweede voorkeur

Hij/zij wil wel/niet* een reductiebon voor de trein ontvangen.

Is vervoer van het station naar "De Reehorst" noodzakelijk? Ja/nee*.

Handtekening

* doorhalen wat niet van toepassing is

.....

N.B. Als U met meerdere personen komt en U gebruikt 1 inschrijfstrook, wilt U dat er dan steeds goed bij vermelden? Gireert U dan eventueel voor de lunch ook het goede bedrag?

WIST U DAT:

- in onze vernieuwde verkoopkas enige duizenden-soorten cactussen en vetplanten op U staan te wachten.
- u daar ook alle soorten ronde- en vierkante plastic potten en schalen, Lentse cactusgrond, T.K.S., en andere grondsoorten en vele andere artikelen voor Uw hobby verkrijgbaar zijn.
- wij het gehele jaar door wel 3000 soorten cactussen en vetplanten zaden verkopen.
- dat U ons kunt bezoeken: Ma/vr. 9-12/1-5 uur
Zaterdags van 9-5 uur.

SUCCULENTENTUIN FAM. V. DONKELAAR.

Laantje 1 te Werkendam,
tel.: 01835-1430.

HET BOEK "DISCOCACTUS" DOOR A.F.H. BUINING.

De al vele malen aangekondigde monografie over het geslacht Discocactus is in de Nederlandse versie eindelijk gereed gekomen.

Het heeft heel wat voeten in de aarde gehad voordat het boek van de persen kwam en alles wat tegen kon lopen of fout gaan is ook tegengelopen en fout gegaan. Aanvankelijk door het nog niet geheel compleet zijn van het manuscript en het voorkomen van enkele onduidelijkheden op taxonomisch gebied, later - en dat in hevige mate - door allerlei stagnaties bij de drukker. Al met al verschijnt het boek een jaar later dan de opzet was.

Ondanks (maar ook dankzij!) deze vertragingen is het een schitterend boek geworden, duidelijk gedrukt en voorzien van voortreffelijke afbeeldingen in kleuren en in zwart/wit. De tekst is geen dorre opsomming van gegevens, doch de botanische teksten zijn aangevuld met prettig geschreven gedeeltes over omgeving en bewoners van de landstroken die door de auteur bereisd en onderzocht zijn. Het boek omvat 224 pagina's met ruim 60 kleurafbeeldingen, 84 zwart/wit foto's, 33 tekeningen, 6 landkaarten en twee sleutels tot de soorten.

Iedere cactusliefhebber zou dit boek moeten bezitten, ook al lijkt het onderwerp ervan nogal specialistisch. In tegenstelling tot enkele jaren geleden zijn er regelmatig Discocactussen in de handel te koop, terwijl ook wel zaden worden aangeboden. Bovendien is de prijs van het boek zeer laag door de belangeloze medewerking van diverse mensen. In de boekhandel betaalt men voor een dergelijk boek zeker het dubbele bedrag.

Wij zouden U dan ook willen adviseren dit boek te bestellen, temeer daar de oplage van de Nederlandse uitvoering zeer beperkt is en reeds een flink deel daarvan verkocht is bij de voor-intekening.

Tevens steunt U door Uw aankoop het Buining-fonds. Een gering deel van de prijs is n.l. bestemd om dit fonds in stand te houden. Daardoor kunnen dan op latere tijdstippen weer andere boeken tegen lage prijs beschikbaar komen.

U krijgt het boek in Uw bezit door f 30,- te storten op girorekening 3742400 t.n.v. Succulenta, afd. Verkoop, Venlo, onder vermelding van "Discoboek". Bestellingen worden in volgorde van binnenkomst afgehandeld. De vele leden die gebruik hebben gemaakt van de nog gunstiger voor-intekenprijs hebben inmiddels hun boek(en) ontvangen.

De Duitse en Engelse versie van dit boek zullen in de loop van de volgende maanden verschijnen. Een juiste verschijningsdatum is helaas nog niet te noemen. Gelieve dus niet te bellen of te schrijven; zodra de boeken klaar zijn worden zij verzonden.

Voor prijzen van de Duitse en Engelse uitvoeringen zie het januari-nummer van Succulenta.

Verzendhandel voor hobbybenodigdheden
planten boeken zaden

DER KAKTEENLADEN

In weerwil van de permanente prijsverhogingen vindt U bij ons nog plastic bakken en potten tegen de prijs van het vorig jaar.

Vierkante potten (plastic) stabiele uitvoering, grijs/zwart of baksteenkleurig

Best.-Nr.	Grootte cm	10	25	100	500	1000 stuks
20 00 04	5x 5x 4,5	-	2,30	8,30	38,60	75,00 DM
20 02 04	6x 6x 5,5	-	3,30	11,30	54,70	104,00 DM
20 04 04	7x 7x 6	-	4,10	14,80	68,60	130,00 DM
20 06 04	8x 8x 7	-	5,50	19,80	92,40	176,00 DM
20 08 04	9x 9x 7,5	2,90	6,90	24,20	113,00	- DM
20 10 04	10x10x 8,5	3,60	8,70	29,50	138,00	- DM
20 12 04	12x12x10,5	5,60	13,40	46,25	-	- DM
20 20 04	7x 7x 9	-	4,20	16,00	-	diepe vorm DM
20 30 04	13x13x13	6,10	13,90	50,70	-	- DM
20 32 04	18x18x18	18,80	43,30	-	-	- DM

Zaaiabakken uit extra stevig plastic, groen

23 50 09	35x27x 5	3,40	10/DM	32,30	
23 52 09	50x32x 6	6,10	10/DM	57,00	
23 54 09	60x40x 6	8,90	10/DM	84,50	

Vraag onze kosteloze informatie AUSSAAT 1980. Catalogus van ons assortiment na toezending van 5 internationale antwoordcoupons (verrekening bij bestelling).

JÖRG KÖPPER

LOCKFINKE 7

D-5600 WUPPERTAL 1 W-DUITSLAND

(Bezoek helaas nog niet mogelijk, zondags gesloten.)

JAAROVERZICHT LEDENADMINISTRATIE 1979.

Aantal Ingeschreven leden:

	op 1-2-'79	op 1-1-'80
Afdelingsleden	1.714	1.753
Verspreid wonende leden	1.848	1.778
Belgische leden	260	281
Overige buitenlandse leden	155	174
Totaal aantal ingeschreven leden	3.977	3.986

Afschrijvingen gedurende de verslagperiode:

	wegens wanbetaling:	op verzoek:
Afdelingsleden	37	88
Verspreid wonende leden	112	291
Belgische leden	46	4
Overige buitenlandse leden	3	4
Totaal aantal afschrijvingen	198	+ 387 = 585,

zodat het aantal nieuwe aanmeldingen 594 bedroeg.

We worden dus opnieuw geconfronteerd met een ontstellend aantal afschrijvingen, en dat speciaal onder de verspreid wonende leden. Daar de enige binding met de vereniging voor hen ons maandblad is, zou het wellicht aanbeveling verdienen eens een enquête onder deze groep te houden, teneinde te trachten de oorzaak hiervan op te sporen. Mogelijk ontbreekt er iets in "Succulenta", met als gevolg dit groot aantal bedankjes.

We kunnen eveneens concluderen dat de afdelingen toch een behoorlijke binding geven, en een opwekking in ons maandblad zich zoveel mogelijk bij de afdelingen aan te sluiten zou zeker op zijn plaats zijn.

Van 13 leden onzer vereniging bereikte mij een overlijdensbericht.

Het betreft:

A.A. Verhoef, Kromme Steeg 21 te Bennekom; Jan G. Slof, Argolaan 672 te Bergen op Zoom; B. Druyf, De Ster 36 te Almkerk; Mevr. de Jong-den Hollander, Groenendijk 41A te Nieuwerkerk a/d IJssel; C.C. van Bree, Reeweg Oost 135 te Dordrecht; A. Kreike, Radboudstraat 35 rd., te Haarlem; J. Uri, Don Boscolaan 8 te Amstelveen; D. Peters, Jeruzalemstraat 56 te Eindhoven; W.F. Reymerinck, Akeleistraat 120 te Den Haag; C. van Alphen, Blauwspaarstraat 14 te Dorst; B. Knijpert, Bijkershoekstraat 6 te Arnhem; K. Schumann, Boonkampstraat 28 te Aalten; J. Kessels, Molenweg 32 te Swalmen.

In november werd de nieuwe postcode in gebruik genomen; er schuilen nog enkele onvolkomenheden in het adressenbestand die weggewerkt dienen te worden; overigens betekent het toch weer een grote verbetering, hetgeen merkbaar is aan het verminderde aantal onbestelbaar teruggezonden stukken.

De zwakke schakel in het geheel blijft dan nog de overname van de gegevens door het I.A.N. te Venlo; overigens is de samenwerking met dit bedrijf uitstekend en wordt daar zeer accuraat gewerkt. Hetzelfde zou ik op willen merken over de Fa. Oosterbosch te Veldhoven, die de verzending van ons maandblad verzorgt.

Nu ook de nieuwe postcode op de lidkaarten is verwerkt komt de ledenadministratie hopelijk in een wat rustiger vaarwater; door het overgaan op het nieuwe systeem, waarbij alle kaarten een lidcode, eventueel een afdelingscode of landcode, de datum van aanmelding en de nieuwe postcode diende te worden aangebracht, dreigde dit soms een dagtaak te worden.

Van de oudere leden die vóór 1965 lid zijn geworden, en waarvoor enkele maanden lang een oproep in ons maandblad heeft gestaan de datum van aanvang van hun lidmaatschap op te willen geven, hebben 95 leden gereageerd. Ook deze gegevens zijn vastgelegd op de lidkaarten, zodat nu praktisch van alle leden het jaar van aanmelding bekend is.

De contacten met het dagelijks bestuur zijn zeer goed te noemen, en ook de samenwerking met de afdelingssecretariaten is uitstekend, al zijn er nog steeds afdelingen die verzuimen de te controleren ledenlijst te retourneren. Het blijft dus mogelijk dat wanbetalers die door de vereniging zijn afgevoerd, nog steeds als lid van een afdeling staan ingeschreven.

Het vele werk dat de ledenadministratie met zich brengt, kan enkel goed functioneren met de steun van allen die daarbij betrokken zijn; ook voor het komende jaar zou ik daarom ieder van U willen vragen mij die te willen blijven geven.

P. Dekker, de ledenadministrateur.

AFDELINGSNIEUWS

Goudsche cactusbeurs 17 mei

De afdeling Gouda en omstreken organiseert op zaterdag 17 mei nu al voor de vijfde maal een grote cactusbeurs.

Tijd 12.00-17.00 uur

Plaats Grote zaal van "Kunstmin" Boelekade 67 te Gouda, vlak bij het station.

Aanwezig zijn een aantal stands met materialen enz. en natuurlijk veel ruimte voor het uitstellen van eigen collecties.

Liefhebbers die willen ruilen worden verzocht om 12.00 uur met hun planten aanwezig te zijn.

3. Kongres der Liebhaber brasilianischer Pflanzen!

13. und 14. September in Leverkusen - BRD.

Vorgesehen sind:

Diavorträge, Pflanzentausch- und verkauf, Diskussionsrunden, sowie Verkauf von Zubehör und Literatur.

Anmeldung und Programmzustellung durch:

Werner van Heek, Bensberger Str. 78, 5090 Leverkusen. Tel.: 0214/58285.

Succulenta Haarlem.

De jaarlijkse succulentenbeurs zal worden gehouden op zaterdag 3 mei 1980 in de Stads-kweektuin, Kleverlaan 9, Haarlem.

De beurs is geopend van 12.00 uur tot 16.00 uur.

Programma afd. Zwolle.

27 maart Fotografie toegelicht door de heer H. Kouwenhoven uit Vaassen. Na de pauze dia's.

24 april Hydrocultuur. Lezing door de heer L.W.J. Damen uit Deventer. Na de pauze dia's door de heer Reuvekamp.

22 mei Lezing met dia's door de heer A.B. Pullen uit Nieuwleusen, onderwerp Vetplanten.

secr. succulenta afd. Zwolle,

J. Bijsterbosch-Buitenkamp, Langeslag 32, 8181 GP Héeerde.

Cactussen

Aloes

Coniferen

Tillandsias

Uitzonderlijke boeken

Succulenten

Bromelias

Over diverse onderwerpen

Exotica

Kamerplanten

Epifyten

NATUUR & BOEK Elandstraat 58

2513 GT Den Haag tel. 070 - 64 63 77

HOVENS cactuswokerij

heeft ruim 400 soorten voorradig
een plantenlijst wordt op aan-
vraag gratis toegestuurd.

U bent welkom, elke woensdag
van 9.00 tot 18.00 uur en zater-
dags van 9.00 tot 16.00 uur.

Markt 10 - 5973 NR Lottum - tel. 04763-1693

Lottum vindt U, E3 richting Venlo
afslag Venray - Grubbenvorst -
Lottum.

Programma afdeling Dordrecht en Omstreken.

- 6 maart : Lezing over cactussen.
3 april : Dia's van leden.
1 mei : Lezing over stapelia-achtigen.
5 juni : Cactusavond.
3 juli : Discussie-avond en plantenkeuring.
7 augustus : Buitenvergadering in de kas van de heer Kooijman te Zwijndrecht.
4 september : Lezing over vetplanten.
2 oktober : Quiz en ruilbeurs.
6 november : Terminologie in onze liefhebberij.
4 december : Grote avond en jaarafsluiting.
P.S. Vanaf januari 1980 vergadert de afdeling Dordrecht en Omstreken in één van de zalen van de "Pauluskerk", gelegen aan het Paulusplein te Dordrecht.

Programma afdeling Amsterdam.

- Vrijdag 21 maart : Voor de pauze worden dia's vertoond door Arnold Meerstadt over zijn reis door Peru en Ecuador in november en december 1979. Na de pauze laat Rob Bregman dia's zien.
Vrijdag 18 april : Diavertoning over het onderwerp "Bouw en vormen bij cactussen en vetplanten" door Fred Triep. Na de pauze kunnen meegenomen planten worden geruild en kan men fraaie planten winnen bij de loterij.
Vrijdag 16 mei : Het programma wordt nog bekend gemaakt, maar waarschijnlijk is dit een plantenverkoop door een kweker.
Zaterdag 7 juni : Excursie naar kwekers in Lent (Willemsen en van Kempen) en Lottum (Hovens), afgesloten met een diner in Vught. Ook voor de lunch wordt gezorgd. Vertrek per bus vanaf de zuil bij de nieuwe RAI om 8.00 uur. Terug ongeveer 19.00-20.00 uur. Men kan zich tot 18 april opgeven door storting van f 45,- (jeugdleden f 22,50) op girorekening 4986957 van Succulenta, afd. Amsterdam.

De bijeenkomsten op de vrijdagavonden beginnen om 20.00 uur en worden gehouden in het zaaltje naast de Prinsessekerk, van Hallstraat 164. Voor meer inlichtingen over de afdelingen, zijn activiteiten en de excursie (zeer aan te bevelen) kunt U ook contact opnemen met het secretariaat, F. Triep, 1e Oosterparkstraat 136-1, 1091 HH Amsterdam, tel.: 020-655148.

Hoya's - Senecio's
Crassula's - Ceropegia's
Prijslijst op aanvraag

Corresp. Eng., Ned., Duits

MARIN CACTUS PATCH
61, Granada Drive
Corte Madera/California
94925 USA

CACTUSKWEKERIJ

"LAKERVELD"

4128 LG Lakerveld 89 - Lexmond

DE KWEKERIJ VOOR DE LIEFHEBBER
Gezonde planten tegen redelijke prijzen en
regelmatige uitbreiding van ons assortiment,
tevens gevraagd collecties cacteeën.

GEOPEND: Zaterdags van 8 tot
17.00 uur. Ma. tot en
met vrijd. alleen na tel.
afpraak.
tel.: 03474-1718
zondags gesloten.

Eindelijk weer leverbaar:

G.C. NEL, LITHOPS

178 p., 123 fig., 43 kleurenpl. Prijs: fl 88,50
te bestellen bij: Dr. W. Backhuys, Oudorp-
weg 12, 3062 RC Rotterdam 010-123436

TE KOOP Groot Klein
50.000 cactus onderstammen
bol en cristaten op zware stam

Cactuskwekerij H. Van Der Haegen

Zavelputstraat 46, 9473 Denderleeuw (Welle)
Tel.: 053/66 55 31 (O.V.I.) België

Ruilbeurs afdeling Dordrecht e.o.

Op zaterdag 26 april a.s. organiseert de afdeling Dordrecht en omstreken een ruil- en verkoopbeurs in een ruimte van Fa. van Yperen te Zwijndrecht (t.o. station N.S., zie plattegrondje).

Het programma ziet er als volgt uit.

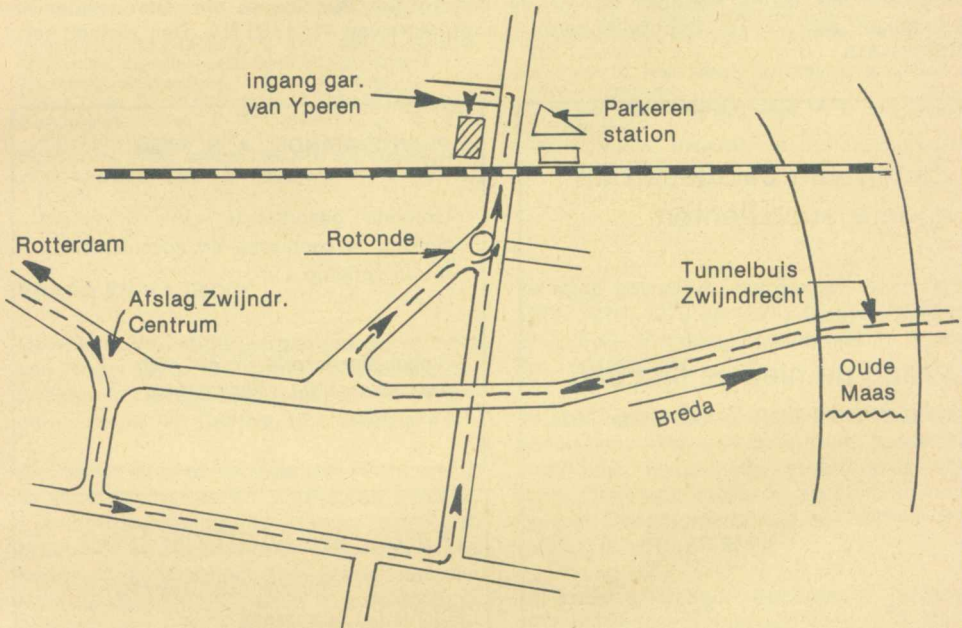
9.30 uur zaal open voor leden van Succulenta en evt. introducés.

11.30 uur zaal open voor niet-leden.

17.00 uur einde beurs.

De tijd tussen 9.30 en 11.30 uur is bedoeld om de liefhebbers de gelegenheid te geven in alle rust planten van eigenaar te doen verwisselen. (Tussen ± 10.15 en 11.30 uur zal door de organisatoren een verkoping van interessante cactussen en andere vetplanten gehouden worden ter dekking van de kosten van deze dag).

Degenen die zeker willen zijn van tafelruimte wordt verzocht zich op te geven bij de heer D. Klaasse, tel.: 078-178105. Van degenen die aan 1 m² voldoende hebben zal een vergoeding van f 2,50 gevraagd worden. Personen die meer ruimte denken nodig te hebben kunnen daarover inlichtingen inwinnen bij de heer Klaasse.

CACTUSSEN - SUCCULENTEN

A. N. BULTHUIS EN CO.

3945 ZG Cothen-Groenewoudseweg 14
Postbus 12 - Tel. 03436-1267
Sortimentslijst wordt na storting van f 1,-
toegezonden. Girorekening 124223.

's Zondags gesloten

Planten en Cactussenhandel

A. VAN ACHTHOVEN & ZN.

Wij bezitten een zeer grote collectie
cacteeën. Uniek in Amsterdam!
Regelmatig uitbreiding van ons assorti-
ment.

Singel-Bloemmarkt t/o 528 (Geelvink-
steeg), Amsterdam. Tel.: na 18.00 uur
020-101641.

Afdeling IJsselstreek

Op onze eerste verenigingsavond van dit jaar, gehouden op 25 januari in de Klokkenkamp te Goor, was het onderwerp gezien de tijd van het jaar: zaaien.

Er kwam een gezellige discussie op gang, want de meningen waren nogal verschillend wat betreft de tijd van het zaaien en het grondmengsel.

Ook de zaadlijsten, die elk jaar weer talrijk aangeboden worden, kwamen ter sprake. De aanwezigen op deze avond waren het er éénstemmig over eens dat door Succulenta dit jaar een fantastische zaadlijst werd aangeboden. Er was een groot assortiment en tevens was te lezen hoe de plant er uit zou komen te zien en hoe de verzorging was. Allen die hieraan hebben meegewerkt onze hartelijke dank.

Tijdens de pauze was er een verloting van de meegebrachte planten en zaad.

Afd. secretaris, Mevr. G. Lucas-Hermesen.

Afdeling Den Helder en Omstreken.

Gevraagd: Wij wonen in een uithoek van Noord-Holland, maar willen toch graag sprekers ontvangen, ook als ze in het zuiden van het land wonen. Welke spreker wil voor ons in 1980 eens een lezing houden? Gaarne uw bericht aan Succulenta afd. Den Helder en Omstreken, secr. J. v.d. Schoor-Abbenes, Landmetersweg 41, 1785 HA Den Helder, tel.: 02230-31815.

Zaden van cactussen en
andere succulenten.

Vraag de nieuwe lijst aan
met meer dan 3000 soorten.

G. Köhres

Bahnstrasse 101
D-6106 Erzhausen-
Darmstadt.

PLANTENHANDEL A. H. Abels.

Grootste gesorteerde zaak in Noord
Holland in cactussen en succulenten.
In- en verkoop.

Singel-Bloemmarkt t/o 494-496.
Amsterdam. Tel.: 020 - 227441.

Kees en Martine Bos

andere succulenten
cactussen

Kanaalweg 16,

SCHOORLDAM (Warmenhuizen)

Tel.: 02269-2694 ('s avonds)

Liefhebbers
zijn de hele week welkom!

TUINCENTRUM "ARIZONA"

Gespecialiseerd in cactussen en vetplanten
Grote collectie met veel aparte soorten.

Concurrerende prijzen.

Aalsmeerderweg 93, naast Peugeot-garage
4232 CJ Aalsmeer - Tel. 02977-26133

NIEUWE LEDEN.

Smart Mr. P.A., Nottingham 5 Tomlinson Ave, Gotham NG110JV Engeland
 Tiemes W.C.R., Dantestraat 222, 3076 KR Rotterdam
 Pauwels Jo, Waregemstraat 98, B 9780 Zulte/België.
 Schans A.H., Lieving 9, 9411 TA Beilen
 Bos-Wiersema Mevr. E.H., Zwaluwlaan 16, 9411 EW Beilen
 Beers K., Johan Bogaardstr. 7, 2151 CT Nieuw Vennepe.
 Mahieu Emmanuel, 47 Rue Comrattants, R 7700 Mouseron/België.
 Ruiten Rene, Zuluenburg 121, 3328 VD Dordrecht.
 Jamin-Genemans Mevr. C., Linnaeusparkweg 154, 1098 EM Amsterdam.
 Brandt Fred H., Im Santfelde 57, D 4790 Paderborn/B.R.D.
 Heilmann, Frau Eva, Spichernstrasse 16, D 1000 Berlin 30/B.R.D.
 Neijaard D., Kringloop 171, 1186 GW Amstelveen.
 Jong-Leferink Mevr. A.E. de, Archipel 22-46, 6224 GN Lelystad.
 Vanistendaal Th., Graaf 2, B 3740 Borgloon/België.
 Hagooort G., Noordsingel 29, 8255 AD Swifterbant.
 Thijssen D., Baakse Beek 74, 8033 CE Zwolle.
 Dijk G.J. van, B. v/d Helststraat 10, 7944 XM Meppel.
 Kempeneers Rene, Butschovestraat 32, B 3384 Attenrode-Wever/België.
 Brink J. v/d, J. Sluiterlaan 355, 3431 BH Nieuwegein.
 Wijnberg-Dekker Mevr. E., Huygensweg 4, 9752 DA Haren.

VRAAG EN AANBOD:

Gevraagd: Volledige jaargangen Succulenta van vóór 1976, de grote Backeberg en boeken vnl. over notocactussen. Hr. Frijnsen, Kemper 36, Deurne, tel.: 04930-4794.

Gevraagd: Stek of plantjes van Pectinaria's, Edithcolea grandis en Edithcolea sordida, Luchhoffia beukmannii. Graag even een briefje of telefoontje met prijsopgave. Te koop: 1 x 3 delen The Stapelieae van White & Sloane 1937 en 1 x 2 delen Euphorbia's van White & Sloane 1937' Mevr. M.H. Hoogvliet, Kouwenoordseweg 9, 3224 AG Hellevoetsluis, tel.: 01883-16511.

Gevraagd: Backeberg: "Die Cactaceae". Prijs en opgave aan: N.J.C. Derksen, Kampsingel 15, 6901 JC Zevenaar. Tel.: 08360-25027. S.v.p. na 18 uur.

Te koop gevraagd: van W. Rauh "Die grossartige Welt der Sukkulanten, van H. Jacobsen "Das Sukkulanten Lexikon" of "Handbuch der Sukkulente Pflanzen". Aanbiedingen graag aan J. Hogendoorn, Biezenweg 29, 4124 AA Hagestein, tel.: 03472-343.

Te koop gevraagd: Oude succulententijdschriften. P. Pijpers, Aidaplein 133, 2402 TB Alphen a/d Rijn.

Grond-Janse Mevr. M., Mgr. Feronlaan 154, 6433 CM Hoensbroek.
 Vet L., Soendastraat 16, 1521 AW Wormerveer.
 Bouquet Frans, Loermanakker 13, 1541 VG Koog a/d Zaan.
 Hoger Rijksinst. v. Tuinbouw, de Bavaylei 116, B 1800 Vilvoorde/België.
 Damen B.M., Leeuwerikstraat 53, 5451 VC Mill.
 Stolwijk Anke, Rijswijkseweg 520, 2516 HT Den Haag.
 Pronk R.J., Carstenwijk 108, 7916 PN Elim.
 Rijnja Boukje, Pasop 18, 9355 TH Midwolde.
 Schoel R., Voorberghlaan 5, 3123 AX Schiedam.
 Vanmaele Wim, Kanstanjelaan 6, B 8060 Zvezele/België.
 Dieren G. van, Achthoven 67, 4128 LX Lexmond.
 Wispelaere Roland, Poermagezijnstraat 5, B 9600 Ronse/België.
 Potters Ingeborg, Hulsdonksestraat 71, 4703 AR Roosendaal.
 Ebben J.H.A., Sneeuwbalstraat 107, 6543 TR Nijmegen.
 Noordam Arieneke, Kluisgade 20, 3155 BH Maasland.
 Kerkhofs Victor, Bochtlaan 34, B 3600 Genk/België.
 Golde F. van, Meanderhof 221, 4337 GV Middelburg.
 Bitter M., Slenterweg 18, 6905 DN Zevenaar.
 Boele-Vogeloesang Mevr. E., v.d. Horststraat 29, 5012 GW Tilburg.
 Bruyntjes-v.d. Peyl Mevr., v. Oldenbarneveldlaan 4, 6904 BD Zevenaar.
 Dutine Karl Franz, Merianstrasse 14, D 6453 Seligenstadt/B.R.D.
 Serials Division, University of N.C. Library, 27514 Chapel Hill/N.C.-USA.

Te koop gevraagd: Jaargangen Succulenta 1971, 1972, 1973 en 1974, alsmede 1970 nr. 12. J.F.G. Venken, Elandstraat 1, Volkel. Tel.: 04132-72917.

Te koop gevraagd: De geelbloeiende echinocereussoorten dasyacanthus, hancockii, papillosis, tayopenis, stoloniferus, roemerii. Ook roodbloeiende soorten. J.A. de Bakker, Genemuidenstraat 59, 2545 PP Den Haag. Tel.: 070-671832.

Te koop gevraagd: Succulenta jaargang 1978 en de jaargangen van vóór 1978. Schr. aanb. aan (liefst in Engels) Dana Craig, 67 Hill Street, Norwood MA 02062, U.S.A.

KARLHEINZ UHLIG - KAKTEEN

053 KERNEN I.R. (Rommelshausen)
 W.-Duitsland LILIENSTR. 5

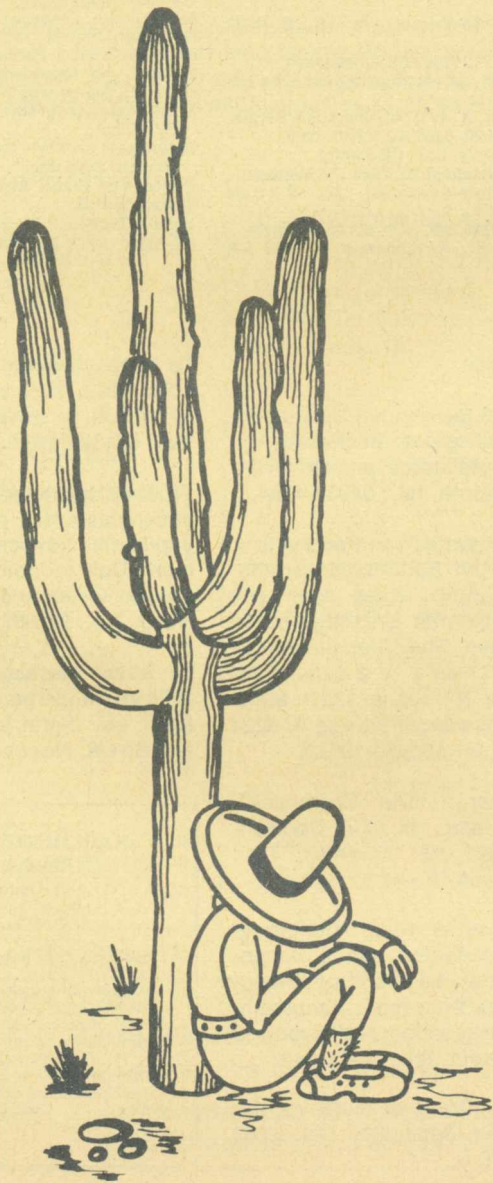
Nachtrag zur Pflanzenliste 1980:

Astrophytum senile	DM 15,- - 25,-
Brasilicactus haselbergii	3,- - 7,-
Gymnocalycium denudatum	6,- - 9,-
Mammillaria cadereytensis	3,- - 30,-
plumosa	5,- - 9,-
Notocactus sp. n. Schl. 161	3,- - 4,-
Thelocactus conothelos	18,- - 25,-
wagnerianus	25,- -

Te koop gevraagd: Cristaten van cactussen. Verder kreeg ik graag van iedereen die cristaten bezit, de naam van de cristaten, de naam van de eigenaar en zijn adres, de datum wanneer hij deze in zijn bezit gekregen heeft en of het gaat om een cultuurplant of geïmporteerde plant. En of de cristataat werd gewonnen uit een stek of rechtstreeks uit zaden. Dit alles om een inventaris op te stellen over mogelijke cristaten en een studie over cristaten. Geheimhouding over de adressen is verzekerd. W. Vanmaele, Kastanjelaan 6, 8060 Zwevezele, België.

Te koop gevraagd: Das Kakteenlexikon van Curt Backeberg. Tevens zaden van *Astrophytum* en *Gymnocalycium*. Aanbiedingen aan H.J. Zwanenburg, Goudregenlaan 13, 5582 BA Waalre.

Te koop: Houten plantenkas. Afmetingen 400 x 275 cm. Bouwjaar 1979. De kas moet verkocht worden in verband met komende verhuizing. De prijs is daarom redelijk laag. J. Hermsen, Kluverskamp 19, 7271 XM Borculo, tel.: 05457-2566.

De Crassula's van onze collecties 5

B.K. BOOM

Crassula barklyi, C. columnaris, C. pyramidalis, C. teres

Deze groep namen behoort bij elkaar; met nog een paar, die in cultuur niet voorkomen vormen ze de sectie *Pyramidella*; dit is een heel aparte groep van meest hoog-succulente Crassula's, die in de verzamelingen vrij veel voorkomen. Het vervelende van deze planten is, dat ze na de bloei vaak afsterven en als er dan geen nieuwe scheuten uit de wortel komen, is men die plant kwijt. Want om kiemkrachtig zaad te verkrijgen, zijn er twee exemplaren nodig en die heeft men vaak niet, of ze bloeien niet tegelijkertijd. Behalve deze korte levensduur hebben de soorten gemeen, dat de bloeiwijze eindstandig is en kort gesteeld of zittend, zodat het vaak net is alsof de bloemen tussen de bovenste bladen zitten. De kroonbladen zijn smal en goetvormig gebogen; ze zijn vrij lang en daardoor is een boeiend plantje zeer attractief. Van sommige soorten hebben de bloemen een heerlijke geur, speciaal in de nacht. Een goed kenmerk van deze sectie vinden we in de vruchten, die in tegenstelling tot alle andere Crassula's bij rijpheid niet opspringen. Maar dit kenmerk is niet altijd te gebruiken, omdat die vruchten maar een klein gedeelte van het jaar aanwezig zijn. Naar aanleiding hiervan wil ik er nog eens de nadruk op leggen, dat men van zijn planten geregeld moet verzamelen, zodat men na verloop van tijd in zijn herbarium alle onderdelen bijeen heeft en daardoor bij het determineren onafhankelijk is van het jaargetijde.

Ik zal nu achtereenvolgens drie soorten bespreken:

C. pyramidalis Thunb. (1778) is een hoogst karakteristieke soort; eenmaal gezien, vergeet men hem nooit weer. Deze planten bestaan uit opstaande, soms vertakte stengels, die dicht bezet zijn met langs de middennerf tot een rechte hoek gevouwen bladen, waardoor de stengel met de bladen een vierkantige zuil vormt; de onderste, afgestorven bladen blijven zitten, zodat het vierkante karakter behouden blijft. Vaak vallen de stengels om en dat is voor een liefhebber nu niet zulk een prettige ervaring. De soort is in de natuur nogal variabel, maar de variabiliteit is niet groot genoeg om de varianten namen te geven. Er zijn enkele hybriden met andere soorten bekend, zie bijgaande foto.

C. pyramidalis groeit wild in een groot deel van de Kaapprovincie.

C. columnaris Thunb. (1778) is een heel wonderlijke verschijning. Ook hier staan de bladen dichtopeen, maar heel anders dan bij *C. pyramidalis*: ze zijn breed stengelomvallend met een afgeronde top; te samen vormen ze aanvankelijk een bolvormige, later kort zuilvormige plant van 2-4 cm doorsnede. De bladen zijn nogal lichtgroen en langs de randen kort gewimperd. Op het einde van de stengel verschijnt de kort gesteelde tot zittende bloeiwijze, die aan de voet een korte versmalling vertoont, een heel karakteristiek kenmerk, dat men gezien moet hebben om te weten hoe dit er uit ziet. Na de bloei sterft het rozet af. Er zijn evenwel exemplaren, die vóór het bloeien nevenrozetten vormen. TOELKEN vindt dat zelfs een afzonderlijke ondersoort en noemt deze *C. columnaris* ssp. *prolifera* Fiedr. Het is deze vorm, die voornamelijk in cultuur is. Het is de vraag of het voldoende te verdedigen valt deze vorm als een ssp. te beschouwen. Ik nam vanuit Namaqualand een paar plantjes mee naar huis die enkelvoudig waren, die slechts bestonden uit één kort-cylindervormig lichaam. Maar thuis gekomen ontwikkelden zij dadelijk de nevenrozetten, iets wat misschien in de natuur ook wel gebeurd zal zijn, maar omdat er ter plaatse alleen maar enkelvoudige planten stonden is het waarschijnlijk, dat onze zijrozetten zijn ontstaan door de

sterk veranderde omstandigheden, die in bloempot heersen vergeleken bij de standplaats in de natuur. Daarom ben ik niet geneigd deze ssp. *prolifera* te erkennen.

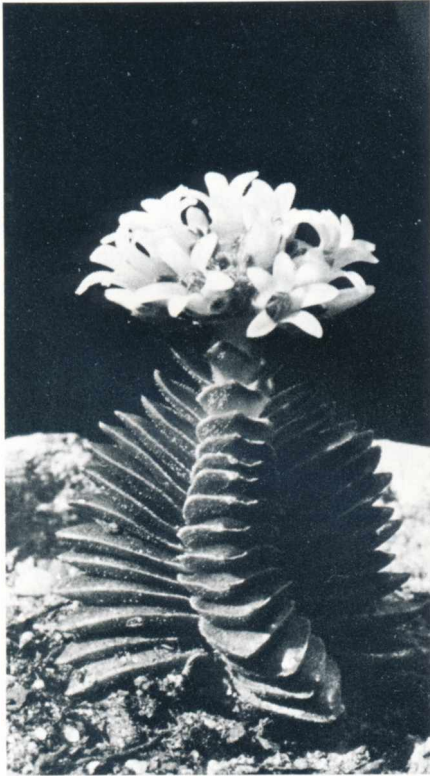
C. columnaris groeit wild in het Noordwesten van Zuid Afrika, dus in Namaqualand en in aangrenzend Zuidwest Afrika (Namibië).

De laatste soort is *C. barklyi* N.E.Br. (1906), bij ons beter bekend als *C. teres* Marl. (1913). In kenmerken komt deze soort veel overeen met *C. columnaris*, maar hij ziet er toch nog al wat anders uit. De lichamen zijn kort zuilvormig met afgeronde top, op doorsnede vierkant met afgeronde hoeken. De bladen zitten dichtopeen en staan keurig netjes tegen over elkaar; de kleur van de plant is bruinachtig groen, vaak met bruinrode punten; de randen zijn lichter van kleur, min of meer doorschijnend en kort gewimperd. Onder de bloeiwijze is de plant niet versmald. De bloemen zijn klein, mooi stervormig en geelachtig van kleur; ze geuren niet.

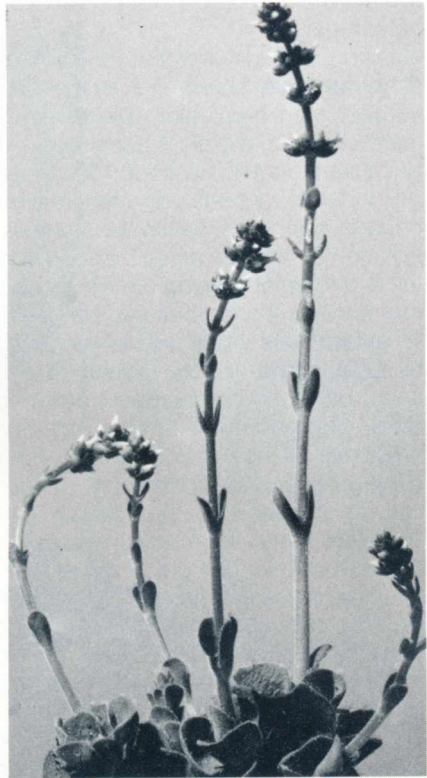
Deze soort komt veel in onze verzamelingen voor en groeit in Namaqualand en nog iets meer naar het zuiden.

(wordt vervolgd)

Hoeverstein 298, Wageningen

Crassula ausensis x *C. pyramidalis*

Crassula tomentosa var. *interrupta*

Uit mijn Braziliaanse dagboek

PIERRE BRAUN

In de maand juni (1979) hadden wij Bahia weer verlaten om ons nog een keer ten noorden van Minas Gerais nader te gaan oriënteren. Bahia had op ons een onberispelijke indruk gemaakt. De wegen waren er vaak beter dan in Minas Gerais, de nederzettingen vaker schoner en meer verzorgd, de "churrasco" smaakte er meer hartig en onze financiële uitgaven bleven er lager.

De inlandse bewoners hadden een overwegend - en dat geldt vooral voor hen die in het noordoosten van Brazilië wonen - sterk negroïde (= zwarte, red.) inslag. Zij waren bepaald schuwer en meer terughoudend. Daarom zal dan wel hun aard voor ons, vreemdelingen, als onvriendelijk overgekomen zijn. En in vergelijking ermee is de spontane en sprankelende wijze van leven van de Mineiro's onovertreffbaar. Ten noorden van Minas Gerais misten we voorts de machtig aandoende, uiterst exotisch aandoende flessebomen (*Cavendishia arborea*), welke ons als overblijfselen uit lang vervlogen tijden toeschenen. Ook was het nu weer bepaald koeler. De warme, aangename nachten van Bahia waren voorbij. Vanaf Urandi, in het zuiden van Bahia, tot aan de Mato Verde strekt zich een enorm massief en hoog rotsgebergte uit, waarin men met gemotoriseerd vervoer niet doordringen kan. Slechts voettochten van meerdere dagen kunnen nog maar een bescheiden indruk van dit nog helemaal niet doorvorste bergmassief verschaffen. Speciaal bij Monte Azul, waar de bergketen een indrukwekkende hoogte bereikt, schemerden de rotsen met een grijsblauwe waas, zoals de naam van de plaats ons reeds verradt. In de zuidelijk gelegen uitlopers van de bergketen konden mijn vriend G. Heiman en ik via slechte, met stenen bezaaide en slingerende wegen tot de hogere berghellingen doordringen.

Ons doel nu was de groeiplaats van *Melocactus robustispinus* Buin. & Bred. (HU 403). Die konden wij echter niet bereiken, omdat een aardverschuiving en een waterloop de weg in tweeën gedeeld had. We trokken er toch op uit, om tenminste in het gebied eronder nog eens rond te kijken. Letterlijk kroop ik er door laag groeiend struikgewas en ontdekte prompt een nieuwe *Arrojadosa*-soort, die altijd in de schaduw van dicht struikgewas en bomen, vaak in zuivere bosgrond staand, groeit. Zelden vonden we er exemplaren, die ook op zonnige plaatsen op rotsen voorkwamen. De lichamen van deze planten zijn zeer dik, de bedoorning is zeer kort en het cephalium roodachtig bruin. Bijzondere kenmerken voor deze soort zijn de zeer korte, bijna kegelvormige leden, die aan het einde ervan een cephalium vormen en dan daarop vervolgens weer gewoon doorgroeien. Voorts is kenmerkend de wisselende bloemstructuur. Op grond van deze groeivorm lijken oudere planten op een, op de grond liggende ketting. Binnen afzienbare tijd zullen wij deze soort publiceren.

De ene verrassing volgde op de andere en zo vonden wij ook nog de gezochte *Melocactus robustispinus* Buin. & Bred. Ook deze soort is een typische bosbewoner, die de voorkeur geeft aan een vochtige, humeuze grond en altijd graag in de schaduw groeit. Exemplaren die we in open terrein in de volle zon aantroffen, waren meestal wat blauwachtig berijpt. Ze waren evenwel bijna altijd beschadigd, hetzij vanwege zonnebrand, hetzij door diervraat. Op de rotsachtige bodem groeiden verder aardorchideeën en een groot aantal soorten bromelia's, welke gedeeltelijk bloeiden met een vuurrode tint.

Ook in het kreupelhout, er meestal boven uitstekend, vonden we een wondermooie, blauwberijpte *Pseudopilocereus*, die we het veldnummer HB 85 gaven. Het gaat hier met grote zekerheid om een genetisch stabiele variëteit van

Op de groeiplaats van *Austrocephalocereus albicephalus* en *Pseudopilocereus* sp.n. HB 85

Pseudopilocereus fulvilanatus Buin. & Bred. waarvan de vindplaats van hier uit niet al te ver verwijderd lag. Deze variëteit HB 85 produceert echter in de bloeibare areolen een sneeuwwit pseudocephalium. Dus geen goudgeel, zoals dat bij de typeplant het geval is. In het algemeen worden deze planten ook wat hoger, omdat zij boven het struikgewas moeten uitgroeien. In tegenstelling ermee staat de typeplant, die reeds als zaailing min of meer vrij staat. Dit werd ons bijzonder in de Serra do Barrao duidelijk.

Arrojadoa eriocalis Buin & Bred., die ook in deze streek voorkomt, konden we evenwel op deze plek niet vinden. Daarvoor vonden we wel *Leocereus bahiensis* Br. & R., die echter altijd zeer schaars op zeer zonnige rotswanden aangetroffen werd. Het zou hierbij om de meest zuidelijke groeiplaats kunnen gaan, want tot dusver waren er geen groeiplaatsen in Minas Gerais bekend.

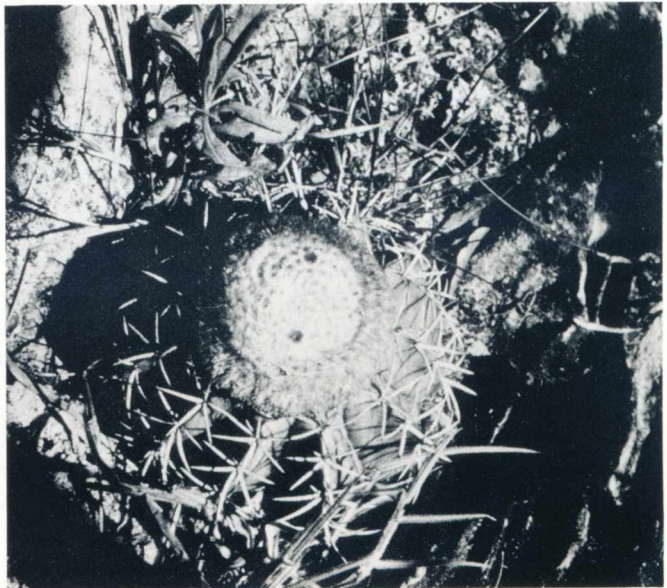

Arrojadoa sp.n. HB 83 in bloei.

Enkele meters lager vonden wij op de terugtocht naar het dal nog een kleine, zeer geïsoleerd staande populatie van *Austrocephalocereus albicephalus* Buin & Bred., welke wel met zekerheid tot de mooiste, Braziliaanse soorten gerekend mag worden. De tamelijk dicht en goudgeel bedoornde stammen vormen reeds op jeugdige leeftijd een breed, witwollig cephalium. Speciaal de roodgekleurde bloemen en knoppen vormen een schitterend contrast. Deze planten spruiten vaak rijkelijk aan de voet, zodat de soort een uitgesproken groepskarakter heeft. Toch was het moeilijk om onbeschadigde exemplaren te vinden. Bijna allemaal waren ze door ongedierte aangevreten en doorboord. Daarenboven

Melocactus robustispinus
op hun groeiplaats

Foto's van
de schrijver

komen dan nog de ettelijke bosbranden, die het bestand aan cactussen toch al veel geweld aandoen. Vooral twee miersoorten schijnen deze cereussen te prefereren. Die hadden hele holen in de onderste gedeelten van de zuilen uitgevreten.

Met al deze waarnemingen verstreek de tijd zeer vlug en we bemerkten het pas laat, dat de hemel intussen betrokken was. En het werd steeds meer winterig en weldra vielen de eerste regendruppels op ons neer. En dan dient men geen tijd te verliezen, want een natte, aarden weg, vooral in het gebergte, kan in Brazilië een zeer onaangename en een buitengewoon tijdrovende aan gelegenheid inhouden.

De modderige toestand van een normaal stoffige laag van vele cm behoeft daartoe geen nadere beschrijving. Tegen de avond scheen weer de zon en we beleefden een van de mooiste zonsondergangen, die de verre, spitse bergen en de wolken in de meest eigenaardige kleuren liet oplichten. Al de kleuren van het spectrum vertoonden zich in pasteltinten. Tot dan de zon in enkele minuten tijds eerst met een glinsterende, goudgele kleur en vervolgens overgaand in een vurigrode gloed, achter de horizon wegzakte. Nog schemerde de hemel donkerrood en violetblauw, echter reeds na een korte tijd was de duisternis, de pikzwarte nacht aangebroken. En het was pas zes uur in de avond! Zoiets beleeft men alleen in de tropen.

Geraadpleegde literatuur:

- Buining, A.F.H. : *Arrojadoa eriocalis* Buin. & Bred., sp.n. KuaS, 24, blz. 241-244, 1973, 11
Buining, A.F.H. : *Austrocephalocereus albicephalus* Buin. & Bred., sp.n., KuaS, 24, blz. 73-75, 1973, 4
Buining, A.F.H. : *Melocactus robustispinus* Buin. & Bred., sp.n., Succulenta 56, blz. 116-120, 1977, 5
Britton & Rose : *The Cactaceae* I, 1920, blz. 108 (*Leocereus bahiensis* Br. & R.)
Buxbaum, F., prof. dr.: *Gattung Leocereus in Krainz, Die Kakteen*, 1. VI. 1971

Hauptstrasse 83, 5020 Frechen 1, B.R.D.
Vertaling: J. Defesche / Th. Neutelings

Lezers schrijven

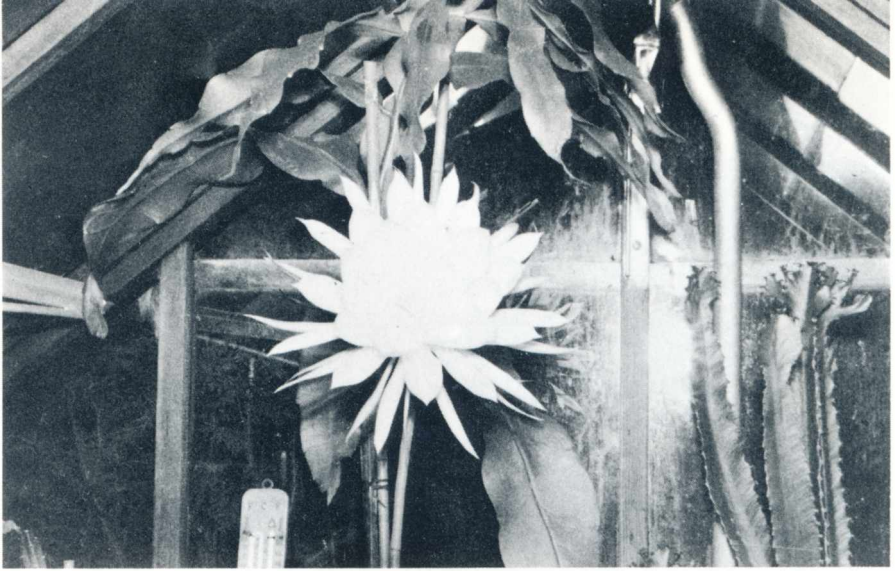
Koningin van de nacht

F.A. VISSERS

In september 1968 logeerden mijn vrouw en ik in Betania dello Spirito Santo, Via Achille Mauri in Rome. Geen hotel, maar wel een uitstekend pension, geleid door de Nederlandse Zusters van Bethanië.

Op één der avonden kwamen wij ± 11 uur thuis. Normaal is het dan al stil in huis, maar die avond was er iets aan de hand. Er was een druk geroezemoes, dat van de daktuin leek te komen. Wij dus naar boven en daar aangekomen, werd alles ons duidelijk. Alle inwoners van het huis stonden vol bewondering te kijken naar een prachtig bloeiende "Koningin van de nacht" met wel 40 enorme exotische en sterk geurende bloemen. Als cactus-liefhebber denk je dan: "Als ik nu ook eens zo'n plant in bloei kon brengen", en dan vraag je dus een stekje.

Dat verzoek werd door de "tuinzuster" bij ons vertrek graag ingewilligd en zo trokken wij blij met een bladstekje huiswaarts. Het stekje werd al spoedig een welgevormde plant, die vier jaar later tot driemaal toe bloeide. De enorme bloemknoppen begonnen zich tegen de avond heel langzaam te openen en na enkele

uren straalden de bloemen in volle pracht. Uiteraard werden er kleurenfoto's gemaakt.

We noemen deze plant nu wel "Koningin van de nacht", maar weten niet of dat wel de juiste naam is.

Ophoviuslaan 116, 5212 AR 's-Hertogenbosch

Gymnocalycium, niet altijd naaktkelkig? (I)

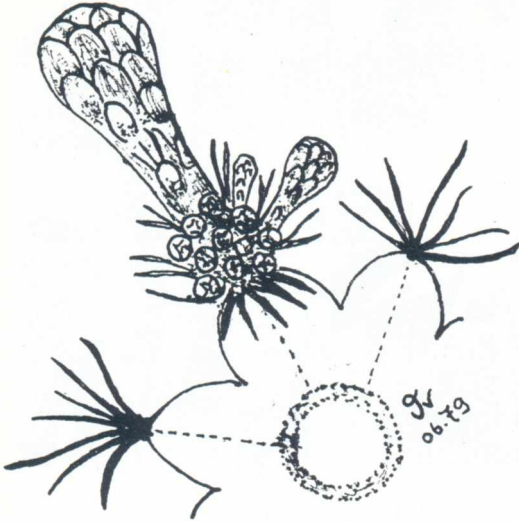
TH.M.W. NEUTELINGS

Op 25 juni 1979 deed ik een routinematige rondgang in mijn cactuskas en dit feit zou niet de aanleiding voor dit artikel in ons maandblad worden, als ik niet opeens iets bijzonders ontdekt had. En dat bijzondere bestaat hierin, dat mijn *Gymnocalycium damsii* (var. *torulosum*, naar ik vermoed) een zeer uitbundige bloei ging beloven. Niets bijzonders, zou men mij als wederwoord kunnen geven, daar de damsii's zeer goede en rijke bloeiers zijn.

Het kenmerkende nu van deze knoppenmanifestatie bestaat hierin, dat alle knoppen op één spruit staan. Omdat deze meervoudige bloemknoppenspruit aan de basis van de plant ontstaan was, half verborgen tussen de gebakken kleikorrels, wachtte ik tot de avond. Dan zou ik na gedane dagelijkse arbeid meer tijd hebben om deze zaak eens aan een nader onderzoek te onderwerpen. Na het avondmaal toog ik aan het werk. Eerst moest ik alle, vrij grove kleikorrels voorzichtig met een pincet rondom deze spruit verwijderen. Daardoor kwam het geheel vrij te liggen, althans van boven en aan de zijkanten. De eerste notities kon ik nu gaan maken:

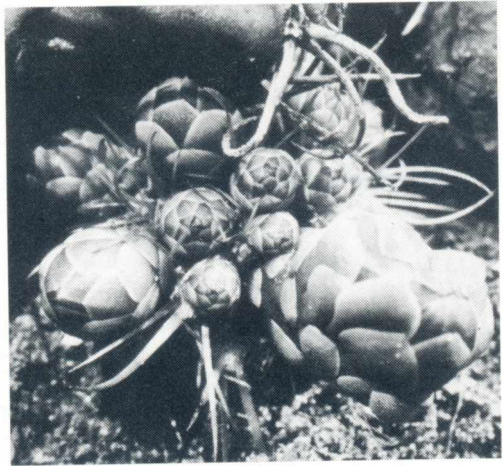
De bloemenspruit zit vast aan een areool van acht jaar oud (of mogelijk ouder), zittend aan het plantelichaam, net ter hoogte van het grondoppervlak van de bak, waarin deze zich tezamen met andere Gymno's bevindt. De spruit bevindt zich aan de schaduwzijde van de plant, dus pal naar het noorden toe gericht. De "hoofdbloem"-knop is aan de basis en naar boven toe voorzien van 18 bloemknoppen, netjes rondom verdeeld. Naar de onderzijde van de hoofdbloemknop kon ik niet kijken, daar ik het niet waagde de plant uit de bak te halen. Al de bloemknoppen zien er normaal uit, hoewel ze erg compact op elkaar zitten.

Schematische voorstelling
van de spruit

Tekeningen en foto's
van den schrijver

De bloemspruit is ontstaan op een oud areool. Let op de zijbloemknoppen en de daartussen staande doorns. De bloemknoppen hebben alle een normaal uiterlijk, uitgezonderd de hoofdbloemknop, die meer ovaalvormig is.

Close-up, van de rechterzijde genomen. Opvallend is het grote aantal zijknoppen, die alle op de basis van de hoofdbloemknop staan ingeplant.

De hoofdbloem
staat op het punt
te gaan bloeien.
Deze had normale
meeldraden en
stamper.

De hoofdbloem is
uitgebloeid. Een vijftal
zijbloemknoppen staan op
het punt zich te openen.

Enige uren
later ontvouwen
zich de vijf
zijbloemknoppen.
Ook deze bleken
normale bloemen
te zijn

Op het pericarpellum (= dat gedeelte van de bloem waarin zich het vruchtbeginsel bevindt) van de hoofdbloemknop zitten de normaal gebruikelijke schubben. Uit twee schubben groeien duidelijk zichtbaar doorns. Diezelfde doorns bevinden zich tussen de zijbloemknoppen, maar door de compactheid is hun punt van oorsprong niet te zien. In uiterlijk verschillen ze niet veel van de doorns op de normale areolen. Alleen zijn ze kleiner en zit er geen bepaalde patroonrangschikking in.

Tot zover mijn eerste notities. Als reactie op het zien van de doorns van uit de achterzijde van de schubben op het pericarpellum moest ik als het ware "concluderen" dat de geslachtsnaam *Gymnocalycium* "niet meer correct" was. Immers deze naam betekent "naaktgekelkt", d.w.z. geen haren, borstels of doorns op het pericarpellum en op het bloembuisgedeelte. Zonder uitzondering geldt dit voor alle *Gymno*'s, vandaar deze geslachtsnaam, door Kark Pfeiffer aan deze plantengroep gegeven. Daarvoor zaten ze in het geslacht *Echinocactus* (betekent egelcactus), waaruit overigens in de loop der tijden nog andere geslachten afgesplitst zijn.

Na de eerste indrukken verwerkt en genoteerd te hebben, maakte ik diezelfde avond nog een schets, welke men hierboven afgebeeld ziet. Het is een zogenaamde doorsnede, maar ik heb het uiteraard niet gewaagd de plant zelf door te snijden, ofschoon de schets dit zou kunnen suggereren.

De voorgeschiedenis van deze plant is als volgt. Deze ontving ik in 1974 uit de verzameling van de heer J. Defesche en was toen ca. 4 cm hoog en 6 cm breed, had 10 ribben en was groen met een roodbruine kleur rondom de areolen en de kinnen op de ribben. In 1975 groeide en bloeide de plant voorspoedig. In 1976 bracht het naast normale bloemen ook bloemen voort met een afgeplat pericarpellum en idem bloembuis. In 1977 ontstond er een grote bloem, die nadien dubbel bleek te zijn: Twee aparte bloembuizen, één gemeenschappelijk vruchtbeginsel met een normale vorm. Elke bloembuis had daarbij een normale stijl en stempel alsmede meeldraden. Een detailfoto van deze dubbele bloem staat afgebeeld in *Succulenta* 57, 1, blz. 13 (1978). Het jaar 1978 kenmerkte zich wat deze plant betreft door noch groei noch bloei. Omdat het wortelgestel achteruit gegaan was, overigens zonder voor mij aanwijsbare redenen, ververste ik de grond ter plekke in de bak. Oude, vergane wortels verwijderde ik, alsook de grond in de wortelkluit zelf. Het plantelichaam kleurde geheel bruinrood op en de ribben werden mager en scherp, zodat de plant allengs op een mihanovichii ging lijken. De hoogte van de plant nam voorts af.

En nu zijn we wederom in 1979 beland: De plant had in april weer een redelijk wortelgestel. Dit kon ik constateren, omdat toen de bak nieuwe grond kreeg. In mei viel het mij op dat de plant, vooral tussen de ribben, zijn groene kleur aan het terugkrijgen was en dat de ribben weer wat ronder werden. Alleen het centrale groeipunt leverde geen nieuwe groei op en de areolen rondom het schedelpunt niet de gebruikelijke bloemknoppen. Nadere inspectie leverde op dat het centrale groeipunt dood was. Het bestond uit een rond bruinig putje van enige mm doorsnee. Bij mij rees daarop de vraag: Waarom spruit deze damsii dan niet? Temeer daar alle andere damsii's in mijn collectie bijzonder goede spruiters zijn. Overigens, nog nimmer had ik er een zijspruit aan dit exemplaar gehad.

En nu zijn we dan weer beland bij de datum van 25 juni. Zoals mogelijk bekend is een bloem in feite een normale (zij)-spruit, maar dan uitsluitend gericht op de geslachtelijke voortplanting (= fertiel vegetatiepunt). Een normale zijspruit is meer gericht op de ongeslachtelijke voortplanting (= vegetatief vegetatiepunt). Denk maar eens aan *Gymnocalycium bruchii*. Vanwege een bloeihormoonconcentratie wordt een spruit tot een bloem gevormd. Stel nu dat deze plant om de een of andere reden een overmaat aan bloeihormonen aanmaakt,

dan is zo'n dergelijke spruitexplosie niet ondenkbeeldig. Ik ga nu verder door mijn letterlijke notities in mijn "kasagenda" over te nemen. 3 Juli: De hoofd-bloemknop gaat bloeien. Normale meeldraden en stempel zijn aanwezig. Nu zijn de bloemen van de damsii's naar mijn ervaring zelfsteriel, d.w.z. ze bevruchten zichzelf niet. Ik had namelijk de vrees, dat als de groei me in de steek zou laten, ik deze bijzondere spruit wel eens zou kunnen verspelen. Immers na de bloei zonder bevruchting sterft het pericarpellum tot aan het bevestigingspunt op het areool af. Waarop dan al spoedig de uitgebloemde bloem geheel afvalt. De bloem heb ik daarom bestoven met pollen (= stuifmeel) van een *G. damsii* (typus), die tegelijkertijd in bloei stond.

Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal

(wordt vervolgd)

Tijdschriften

Kakteen und andere Sukkulenten Juli 1979

Dit nummer begint met de nieuwbeschrijving van *Lobivia caespitosa* var. *violacea* door Walter Rausch. Urs. Eggli wijdt een artikel aan de in Zwitserland inheemse succulent *Saxifraga aizoon*. Hoe de bedreigde *Echinocactus parryi* zich op zijn groeiplaats gedraagt vernemen wij van Dale B. Morrical. Heimo Friedrich laat een waarschuwing horen tegen het gebruik van zinken bakken in onze liefhebberij. Vanuit Costa Rica is er een bijdrage van Clarence Kl. Horich over de aldaar inheemse *Echeveria australis* en de haar begeleidendende flora. De veldnummerlijst van Dirk van Vliet wordt gepubliceerd door Joseph Theunissen. In haar verslag over de ongediertebeschrijving in de loop der eeuwen is Beatrice Potocki aangekomen bij de moderne methoden en kan dus haar studie afronden. Hans Schreger neemt de 10 geboden voor het enten onder de loupe en komt tot de conclusie, dat ook deze aan vernieuwing toe zijn. We sluiten met een korte bijdrage over *Helianthocereus huascha* van de hand van Paul Riesener.

Augustus 1979

Een nieuwe grootbloemige Mammillaria uit de Longiflora-groep wordt door Werner Reppenhausen voorgesteld onder de naam *Mammillaria stampferi*. Beat Leuenberger legt de vraag voor of de juiste benaming voor de zachte doornbundeltjes bij *Opuntia*'s glochiden of glochidiën moet zijn; het artikel wordt geïllustreerd met een REM-opname van een areool met glochiden waaruit blijkt, dat een harpoen eigenlijk nog een tamelijk zachttaardig wapen is. Pierre Braun en Günther Königs identificeren de door Uebelmann en Köhres als nieuwe soort geïntroduceerde *Discocactus HU 485* als de oude *Discocactus bahiensis*. Manfred Hils vertelt hoe hij *Mammillopsis senilis* op de vindplaats aantroef. Als praktische tip doet Matthias Finger twee methoden aan de hand om zelf een zaadzuiger te maken. De vele namen van *Weingartia neocumingii* worden door Karl Augustin onder de loupe genomen, terwijl Maurizio Capponi *Notocactus rauschii* in een korte bijdrage bespreekt. John Donald en Nol Brederoo benadrukken het belang van de zaadstudie bij het geslacht *Weingartia*.

September 1979

Udo Anlauff vraagt zich af wat er van *Matucana myriacantha* geworden is. Bijzonderheden over de O₂-assimilatie worden meegedeeld door Harald O. Borbe. *Matucana weberbaueri* wordt besproken door Klaus Wagner en Michael Haude. Hugo Schlosser houdt een algemeen praatje over Uruguay en enkele van zijn cactussen. Speciale aandacht wordt gevraagd voor *Sulcorebutia tarijensis* door Günther Fritz. Hoe U zelf een gietapparaat kunt maken voor gelijkmatige bevloeiing van bijvoorbeeld zaaitesten vertelt Udo Meredig, terwijl Rudolf Oeser het bij *Weingartia* en *Sulcorebutia* regelmatig voorkomende verschijnsel van meer dan één bloemknop per areool bespreekt. Korte bijdragen over *Anacamperos alstonii* en *Notocactus purpureus* zijn respectievelijk van de hand van Helmut en Christiane Broogh en van Udo Köhler. Franz Strigl vertelt over de verrassende resultaten van een poging *Cleistocactus strausii* te kruisen met *Echinopsis tubiflora* en *Echinopsis mamillosa* var. *kermesina*. Hoe onze hobby bedreven wordt in de Sovjet Unie deelt Vladimir Mrinskij mee. Besloten wordt met een lezersbrief van Karl Eckert waarin deze commentaar levert op de naamgeving van *Helianthocereus huascha* in het juli-nummer.

J. Theunissen, Vierschaarstraat 23, 4751 RR Oud-Gastel.

Arbeitskreis für Mammillarienfreunde, III, 1979

Van de hand van Steven Brack lezen we een vertaald artikel over *Mammillaria pennispinosa* var. *nazasensis*, afkomstig uit het heuvelland van Centraal Durango, Mexico.

K.J. Schuhr schenkt uitvoerig aandacht aan *Mammillaria marksiana*, een prachtig, geelbloeiend exemplaar.

M. Fiedler doet uit de doeken, hoe het met *Mammillaria "ocozociuntha"* zit en is ervan overtuigd dat het in feite om *Mamm. tegelbergiana* gaat. Voorts geeft hij een vergelijkend overzicht van deze laatste met *Mamm. vaupellii* var. *flavispina* en *Mamm. vonwyssiana*.

W. Feiler plaatst *M. viscensis* voor het voetlicht.

O. Appenzeller geeft een wetenschappelijke verhandeling over Mammillariazaadstructuren.

K.W. Beischel behandelt *Mamm. candida*, waarbij hij beschrijft hoe een candida-exemplaar prolifererende vruchten voortbrengt.

R. Pillar gaat in op *Mammillaria species Lau 086*, die hij in cultuur heeft.

Het nummer wordt besloten met discussies, waarnemingen, vragen en brieven van lezers.

Th. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal

Uitslag van de diawedstrijd 1979

Eerst en vooral onze dank aan degenen die dia's instuurden voor deze wedstrijd. Helaas niet ieder kan tot de prijswinnaars behoren! Jammer genoeg zijn er maar tien prijzen te vergeven. Onze dank aan alle inzenders die de wedstrijd mogelijk hebben gemaakt.

Zoals u weet, werden de dia's beoordeeld in groepen van drie. Daarom kon een minder goede dia het totale resultaat drukken. De dia's werden o.a. beoordeeld op beeldvulling, achtergrond, kleur, belichting en vergroting. De scherpte was over het algemeen goed, maar er waren wel dia's bij zonder achtergrond en met de pot onnodig zichtbaar. Hier volgt de uitslag:

1. H. van Donkelaar, Laantje 1a, 4251 EL Werkendam
2. G. Winkler, Breitenfurterstr. 548/1/5, A-1238 Wenen, Oostenrijk
3. J. Sjollema, Fuchsiastr. 25, 1214 GH Hilversum
4. W.J. Ruijsch, Schoolstr. 38, Bennekom
5. M. Raymakers, 1e Bosweg 14, 5708 EC Helmond
6. J.L. Willekens, Dyckpotingen 31, 3237 AK Vierpolders
7. J.G. Vrenken, Elandstr. 1, 5408 XC Volkel
8. J.L. Bogers, Past. v. Eekelenstr. 10, 4615 Bergen op Zoom
9. N.L. Engels, Rembrandtstr. 11, 3297 EP Puttershoek
10. I.F.R. van Erp, Dr. Nolenslaan 25", Sittard

De prijzen zullen zo vlug mogelijk worden overgemaakt.

J.L. den Boef te Ridderkerk
H.M.S. Mevissen te Breda
J.H. Defesche te Wouw

Inhoud:

Lobivia chrysochete Werd. var. subtilis Rausch var. nov. - W. Rausch	54
Bolivia, de wieg van de subtribus Notocactinae (1) - F. Brandt	54
Witte bloemen en andere bloemkleurafwijkingen in Sempervivum (huislook) - B.J.M. Zonneveld	59
Het geslacht Lophophora (slot) - H. Ruinaard en C. Bercht	61
De Crassula's van onze collecties (5) - B.K. Boom	65
Uit mijn Braziliaans dagboek - Pierre Braun	67
Lezers schrijven: Koningin van de nacht - F.A. Vissers	70
Gymnocalycium, niet altijd naaktkelkig? (I) - Th.M.W. Neutelings	71
Tijdschriften - J. Theunissen, Th. Neutelings	75
Uitslag diawedstrijd 1979	76